

فهرست

۳	تاریخچه و خلاصه طرح
۵	مطالعه بازار
۶	معرفی محصول یا محصولات
۶	کاربرد محصول
۱۲	کد آیسیک محصول
۱۲	مشخصات و تعاریف علمی
۲۳	استانداردهای ملی محصول
۲۳	بررسی جایگاه طرح در اولویت های سرمایه گذاری کشور
۲۴	بررسی سیاست های حمایتی دولت
۲۵	مشکلات مدیریتی
۲۶	راهکار رفع مشکلات
۲۶	مکان یابی
۲۸	تحلیل نهایی و جمع بندی
۳۳	هزینه های ثابت
۴۰	هزینه های جاری
۴۸	: تولیدات
۵۱	مطالعات اقتصادی
	پیوستها

تاریخچه و خلاصه طرح

ساختار کلی طرح	
(۱) عنوان پروژه : پرورش شتر مولد	
(۲) بخش : تولید	زیربخش : جهاد کشاورزی خراسان شمالی
(۳) نوع تولیدات / خدمات : گوشت و شیر	
(۴) مکان : خراسان شمالی - گرمه - رباط عشق	
(۵) شرح پروژه : پرورش شتر مولد جهت تولید گوشت و شیر	
(۶) دلایل توجیهی طرح : وجود مراتع فقیر و گسترده در شهرستان گرمه و استفاده بهینه از این مراتع	
(۷) ظرفیت سالانه پروژه : ۵۰ نفر	
(۸) متراژ زمین : ۳۱۶۳ متر مربع	
(۹) اشتغال مستقیم : ۲ نفر	

هزینه های طرح : (میلیون ریال)			
۱۵۸۷۰,۲۸			جمع هزینه های ثابت
۱۴۳۱,۰۱۳			سرمایه در گردش
۱۷۳۰۱,۲۹۳			جمع کل هزینه های سرمایه گذاری طرح

فصل اول

مطالعه بازار

فصل ۱) محصول / خدمات

- ۱-۱- معرفی خدمات
- ۲-۱- کاربرد خدمات
- ۳-۱- معرفی کدهای ISIC
- ۴-۱- مشخصات، ویژگی‌ها و تعاریف علمی
- ۵-۱- استانداردهای ملی (در صورت وجود)

فصل ۲) تحلیل جایگاه طرح و محصولات مورد بررسی در سیاست های کلان سرمایه گذاری اقتصادی کشور

- ۱-۲- بررسی جایگاه طرح در اولویت‌های سرمایه‌گذاری
- ۲-۲- بررسی سیاست‌های حمایتی دولت از خدمات مورد نظر از جمله: مشوق های خاص، معافیت های مالیاتی، کاهش و افزایش تعرفه گمرکی، پرداخت تسهیلات و ...
- ۳-۲- مشکلات مدیریتی پرورش شتر
- ۴-۲- راههای رفع مشکلات
- ۵-۲- مکان یابی پروژه
- ۶-۲- نتیجه گیری

هزینه های سرمایه ثابت طرح**هزینه های سرمایه جاری طرح****تولیدات طرح**

پرورش شتر در کشور سابقه‌ای دیرینه دارد و گذشتگان از دیرباز از کرک، مو، شیر و گوشت شتر استفاده می‌کردند. صنعت شترداری فواید بسیار زیادی دارد که عواید زیادی را نصیب بهره برداران خود می‌کند و از پوست، گوشت، شیر، کرک، و کوهان شتر می‌توان استفاده کرد و استفاده از هر کدام از این موارد می‌تواند صنعت پرورش شتر را به صنعتی سودآور تبدیل کند.

شتر حیوان نشخوار کننده، بدون شاخ و زوج سمی است که به گروه پستانداران تعلق دارد. شتر دارای چهار اندام خلفی و قدامی بلند و قوی است که هر کدام به کف پائی عریض و خشن منتهی می‌گردد که دارای ناخن هائی ضعیف و رشد نیافته بوده و برای راه رفتن بر روی شن های صحرا سازگاری یافته است این حیوان دارای گردنی دراز و منحنی است. سر شتر مستطیل شکل و لب های بالائی او شکافته است. دندان های پیش و نیش وی قوی و برنده است و توانائی گاز گرفتن عمیق را به حیوان داده است.

شتر آسیائی دو کوهانه است که کوهان اول بر روی کمر و کوهان دوم بر روی کپل حیوان قرار دارد و شتر در آن اقدام به ذخیره سازی غذا می‌کند. رنگ پشم این گونه شترها سرخ - خاکستری است و پشم ها به صورت انبوه و بلند در پشت گردن و در اطراف بخش بالائی اندام های خلفی و قدامی رشد می‌کنند. تعداد زیادی از این گونه شترها در منطقه آسیای میانه وجود دارد که برخی از آنها جهت سواری مورد استفاده قرار می‌گیرند. گونه دیگر شتر، شتر عربی یا یک کوهانه است که این شتر در صحرای کشورهای عربی و آفریقائی وجود دارد. شتر از حیواناتی است که با محیط های خشک و بی آب و علف و صحرا سازگار شده و این سازگاری باعث شده است که به خوبی قادر باشد آب و هوای گرم و خشک، بی آبی و کم غذایی را تحمل نماید

این حیوان با کمترین هزینه ممکن برای نگهداری به دلیل دستگاه خاص گوارشی منحصر به فرد، بی ارزشترین گیاهان را از لحاظ تغذیه ای تبدیل به سلولز و انرژی می‌کند و این درحالی است که در شرایط کم آبی نیز این حیوان تا مدت‌ها هیچ نیازی به آب ندارد. این خصوصیات شتر را به سرمایه ای سرگردان در کویر تبدیل کرده است. شتر در استفاده از مراتع با هیچ دام دیگری رقابت ندارد و از علوفه ای استفاده می‌کند که توسط سایر دام ها استفاده نمی‌شود.

کاربرد محصول:

شتر حیوان مفیدی است و کاربردهای فراوانی دارد. این حیوان علاوه بر اینکه وسیله اصلی رفت و آمد ساکنین صحراست، از سوئی دیگر می‌تواند غذای آدمی و وسایل مورد نیاز دیگر را به انسان عرضه کند و انسان می‌تواند بوسیله تغذیه با شیر شتر و

مطالعه بازار

گوشت شتر ، تا هفته ها در صحرا زنده بماند . هم چنین می توان از چربی کوهان به جای کره استفاده کرد و پشم شتر را در ساختن خیمه ها ، پتو ، فرش ،لباس های پشمی ،طناب و ریسمان به کار برد . هم چنین می توان از مدفوع خشک شده شتر برای روشن کردن آتش استفاده کرد و پس از کشتار شتر می توان از پوست آن برای ساختن کفش ، و مشک و غیره ، ...استفاده کرد

تاریخچه پرورش شتر

شتر بیشتر از هفت هزار سال پیش اهلی شد و از دو هزار سال پیش هیچ نوع شتر یک کوه وحشی در دنیا دیده نشده است. شتر دو کوهانه تا پیش از ۵۰۰۰۰ سال پیش از ظهور نکرده بود و هنوز هم نوع وحشی آن در صحرای گبی در مغولستان وجود دارد ولی شتر دو کوهانه مانند یک کوه در ساخت تمدن در مناطق بیابانی موثر است.

● امتیاز شتر برای دیگر جانوران به طور کلی دارای اهمیت ویژه ای در بازرگانی و حمل کالا یا گرانبها در راههای بی بیانی بدون آب و آبادانی است که در همان مسیرهای موجود در حال حاضر شهرهای فراوانی ساخته شده است. مقایسه با سایر جانوران ، مانند اسب کاملاً استثنایی است. چون بسیار کم به آب در مساعدهای طولانی و شرایط سخت بیابان نیاز دارد. در همان شکل بدن این جانور ، بسیار مناسب برای آب و هوای گرمسیری است. بدن جانور در قسمت بالای کم باریک است و ممکن است در گرمترین ساعات روز که آفتاب کاملاً عمودی می تواند سطح بدن را از بدن آن در تماس با پرتو مستقیم خورشید قرار دهد.

● سازگاری جانور با محیط زیست به نحوی است که حفظ تعادل کامل در بدن در هماهنگی کامل با عمل دیگر یاخته شده در شرایط سخت خشکی وجود داشته باشد ، زیرا در سایر جانوران باعث مرگ در همان شرایط محدود نشده است. کوهان برجسته شتر نیز یکی دیگر از بخشهای مهم بدن اوست که در شرایط محیطی هماهنگی کامل دارد. قبله تصور کرد که کوهان محل استقرار اندوختن آب است ، در حالی که این مکان را برای اندوختن حدود پنجاه کیلوگرم چربی با دو عمل انجام می دهد متفاوت است. یکی به عنوان عایق گرما در پرتو سوزان خورشید و دیگر اندوخته از انرژی و آب است. زمانی که چربی استفاده کرد ، هیدروژن آزاد آزاد شد که با اکسیژن موجود در هوا ترکیب شده و تولید می شود ، زیرا چیزی حدود ۲۱ لیتر آب از ۲۰ کیلوگرم چربی است. این فرم باعث ایجاد گرمای فراوانی می شود ، که طبیعی است که باعث می شود بدن شما را خالی کند ، ولی نتیجه نهایی در بدن ایجاد می کند برای رفع تشویق ، مخصوصاً در سفر وجود دارد که این ماده خاص در شتر به عنوان حیوان باربر بسیار حائز خاصیت است.

• قدرت شتر در کاروان بین ۱۷ تا ۲۷۰ کیلوگرم بار را با سرعتی معادل ۴ - ۵ کیلومتر در ساعت حمل کنید. در کاروان معمولی شتر پنج روز حرکت می کند ، و پس از آن آب و غذا می شود. هر شتر تجدید هفت روز بدون آب و غذا کار کند ، در حالی که اگر کار نکند نصف این مدت را بخواهد تحویل کند. و فواید دیگر شتر شتر به غیر از خاصیت باربری اجازه می دهد یک رشته تولید مهم داشته باشد. شیر آن بسیار چرب و پر از مواد غذایی است. گوشت آن خوراکی و از پوست آن کمر بند ، صندلی و لباس تهیه می کند. پشم آن برای تولید فرش و چادر و ار پیکال کاملاً خشک آن به عنوان سوخت استفاده می شود. به عبارت دیگر کاملاً مورد نیاز است کمتر از شتر وجود داشته باشد که بی امصرف و دور انداختنی باشد و به همین جهت چند شگفت انگیز نیست که قبیله بادیه نشین تصور می کند که شتر گرانبها بیشترین دارایی آنها را دارند.

• گرانترین مورد استفاده از نوع شتر بهتر استفاده نادرست از شتر در حمل مواد مخلوط و سایر کالاها با ارزش مانند سنگهای گرانبها و طلا وجود دارد. این مواد را در کیسه های پلاستیکی قرار داده و به حیوان بسته می شود تا بخورد ، در صورت عدم وجود آشکارساز با اشعه ایکس در گمرک مربوط می شود که قادر به تشخیص است ، این مواد را پس از عبور از مرز یک صورت طبیعی و یا با کشتن حیوان ، به دست بهره آورند.

• شتر دو کوهانه (شتر بلخی) گونه ای از شترسانان است که در خاور دور ، آسیای میانه و خاورمیانه زندگی می کند. دانشمندان معتقدند که برعکس شتر یک کوهانه است که در جنوب عربستان انتخاب شده است توسط دکتر عاشیر کوچ نشین آسیای مرکزی ، مغولستان و شمال چین اقلیم شده و این کوچکترین نشینان شتر دوکوهان را به منظور حمل و نقل و کار سختی که در صورت ادامه کار می کند ادامه می دهد و ادامه می دهد به وجود آمدن روستاها و دهکده ها و استقرار عشایر کوچ رو ، از شتر دوکوهانه برای شخم زنی و لشکرکشی و استفاده از پشم و گوشت و پوست نیز استفاده شده است. تاریخچه پرورش شتر دوکوهان در چین به قرن ها قبل از میلاد بازرداخت و سلسله های مختلف پادشاهی چین از این حیوان برای مقاصد گوناگون استفاده شده است. تاریخچه حضور شتر دوکوهان در ایران روشن نیست ، هرچند که در کتاب اوستا کتاب مقدس زرتشتیان است که بین سالهای ۵۳۰۰ تا ۵۱۰۰ پیش از میلاد نوشته شده است ذکر شده است اشاره به فراوانی به شتر شده است اما مشخص نیست که منظور شما از نوع دیگری است. بعید است که منظور شما از شتر در اوستا شتر دوکوهانه بوده است و شتر یک کوهانه سال بعد بعد و با فتوحات ایرانیان در بین النهرین ، فلسطین و مصر به ایران وارد شده است. این فرضیه مبتنی بر نقش وی است که بر روی دیوارهای تخت جمشید ، که در فاصله زمانی بین قرن ۶ یا ۷ پیش از میلاد ساخته شده است در جاده ابریشم که نقش مهمی را در تجارت دنیای قدیمی بازی می کند ، از شتر دوکوهان حمل و نقل است ابریشم و سایر محصولات تجاری استفاده می شود. استفاده گسترده از شتر یک کوهانه برای مقاصد عمومی ،

بارکشی و میزان تولید سریع گوشت و شیر باعث می شود که عقب نشینی تدریجی شتر دوکوهانه در برابر مناطق شمالی و کشورهای نظریه قزاقستان ازبکستان مغولستان باشد و در صورت وجود شرایط آب و هوایی و سایر شرایط اقلیمی برای شتر یک کوهستان بسیار دشوار بوده و ناچار بوده است که از شتر دوکوهان استفاده کرده است. زیرا شترهای دوکوهان دارای مقاومت در برابر مقاومت در برابر راه رفتن در زمینهای سنگلاخی بوده اند و همچنین به علت پشم و کرک زیاد است که در بدن وجود دارد که در هوای سرد و باد و طوفانیزه می شود که به طور مشخص در این اداره و خشک مغولستان و دامنه کوههای هیمالیا وجود دارد که محافظت از این کشور را محافظت می کند. احتمال استفاده از نسل شترهای دوکوهانه موجود در ایران از نسل شترهای ترددی فوق العاده است. تعداد فعلی شترهای دوکوهان در جهان حدود ۲ میلیون نفر است که در پیگیری چین ، مغولستان و افغانستان و آسیای مرکزی و به میزان کمتری در ایران و ترکیه و آذربایجان شرکت می کنند. تعداد شترهای دوکوهان در ایران کمتر از یکصد نفر برآورد گردیده است که در مناطق شمال غربی و شرق کشور (استان اردبیل و گلستان) ایجاد می کند که باعث عدم حمایت در تأمین آب و نهاده های دامی (علوفه و ...) و اعتبار بانکی شترداران در می شود. الان انقراض جدی باعث باباشند. خصوصیات نژادی شتر دوکوهانه: شترهای دوکوهان دارای اشتغال بزرگ و قوی ، نسبتاً کوتاه ، کوه گرد ، لب بزرگتر ، پوشش پشمی ضخیم ، کف پاهای بزرگ و مسطح موجود است. حداقل محصول پشم ورک آن سالیانه پنج کیلوگرم و در حیوانات نر بالغ ، بیش از هشت کیلوگرم و در نرهای انتخاب شده در ده کیلوگرم افزایش یافته است. رنگ شترهای دوکوهان ، تأثیر قهوه شما را حفظ کرده و وزن آن ها را زنده نگه داشته است به ۰۵۰ تا ۸۵۰ کیلوگرم افزایش یافته است که در نتیجه وزن باعث می شود آنها ۳۷۵ تا ۴۲۵ کیلوگرم باشد. دوره شیردهی آن ۱۶۰ روز گذشته بوده و در یک دوره شیردهی ۷۰۰ تا ۸۰۰ لیتر شیر تولید شده است که از این مقدار ۳۰۰ لیتر برای استفاده از انسان و بقیه به خوراک دیلاقیهای معرفی شده است. شیر آن ها را از ویتامین C بسیار غنی کرده است و از آن استفاده کرده است که به راحتی فرآورده های لبنی را ایجاد می کند که این ماده در ترترهای یک کوهستانی است که به مواد دیگر از جمله کلرید کلسیم اضافه شده است. بلوغ آن ها در چهارسالگی بوده اند و جبهه گرفتن آنها را فصلی کرده اند. دوره آبستنی آنوان ۱۳ ماه طول کشید. به ازای هر ۱۶ تا ۲۵ نفر مواد شیمیایی دوکوهانه ، یک نفر شتر نر دوکوهانه بسته به توان شتر نر و تغذیه در جهت آزادی نیاز به وجود دارد. حداقل وزن دیلیکاسیون آنها را در بدو تولد به ۳۵ کیلوگرم افزایش می دهد. هر نفر شتر دوکوهانه روزانه در حدود ۱۴ کیلوگرم ماده خشک را استفاده می کند. ماده شیمی دوکوهانه روزانه در فصل تابستان ۳۵ تا ۴۵ لیتر و در فصل زمستان ۲۰ تا ۲۵ لیتر و شتر نر دوکوهانه در فصل تابستان ۴۵ تا ۵۵ لیتر و در فصل زمستان ۲۰ تا ۳۵ لیتر آب را معرفی کنید. شتر دوکوهان باتوجه به ساختمان بدنی خاص خود را در شرایط آب و هوای سرد خشک تطبیق یافته است و قادر به راه اندازی کوهستان و پربرف رفت و آمد. شتر دوکوهانا در تابستان تا درجه حرارت ۳۰ درجه سانتی گراد و در

زمستان تا درجه حرارت ۳۰- درجه سانتی گراد را به خوبی تحویل می کند. متوسط باری را که شتر دوکوهان ممکن است حمل کند تا ۱۵۰۰ کیلوگرم وجود دارد که این موضوع مستقیماً با وضوح جسمانی و مسافتی است که باید در آن بستگی داشته باشد و در کوتاه شدن (۵/۱۵ کیلومتر) مقدار آن را تا ۲۵۵۰ و حتی ۳۰۰۰ کیلوگرم افزایش داد. . Konrashov (۱۹۵۸) اندازه گیری متوسط بدن شتر دوکوهانه در چین را بدین شرح گزارش انجام شده: ارتفاع شتر تا بین دوکوهان در شتر در ماده شیمیایی ۱۸۸ سانتی متر متر و در شتر نر ۱۸۵ سانتی متر متر و طول بدن در ماده ماده ۱۶۳ سانتی متر و در شتر نر ۱۶۸ سانت متر موجود است. بلندی شترهای دوکوهان مغولستان بین ۱۸۰۰ تا ۲۰۰ سانت متر و وزن متوسط آنها را ۴۶۶ کیلوگرم است. قطر کوهانورهای بین ۳۵ تا ۴۰ سانت متر است که در شترهای فربه دوکوهان بیش از ۱۰۰ کیلوگرم چربی دارند. شترهای مغولستان سری کوچک ، سینه را پهن و پاهایی را مستقیماً دارند. تر شترهای دوکوهان در ایران به دلیل عشایر ایران شترهای دوکوهانه نر را با مواد شیمیایی یک کوهانه تلاقی ساخته شده است که شرکتها در دور اول در کوهستان وجود داشته و کوهستان آنها ترک کرده است از کوهستانهای شترهای یک کوهستان موجود و در مجموع خوش اندام و دارای سارکوچک ، گردن کلفت و کشیده ، دم کوتاه ، پشم بلند و مجاد روی پیشانی ، پس سر و زیر چانه بود و یکی از خصوصیات مشخص آنها در نسل اول این است که همیشه سنگین تر از پدر و مادر بود و وزن آنها را نه تا حالا نه و پنجاه کیلوگرم استفاده می کند و عملکرد سخت تری نسبت به شتر دوکوهانه دارد. عشایر کشورمان از این دورگها جهت حمل بار بیشتر و عبور از مناطق صعب العبور که شتر دوکوهانه قادر به رفتن است از آنجا که نمی تواند استفاده شود. چرا این تلاقی بین اولاد نسل اول به بعد به دلیل ضعیف و غیرطبیعی بودن و مرگ و میر زیاد نتاج آنها را نمی تواند شود. به نظر میرسد که در شرایط فعلی به دلیل قلت جمعیت آنها ، وجود همخوانی باعث می شود که این نوع شتر شدیدتر شود که راه بین بردن آن وارد خون جدید در گله وجود دارد. بنا به تجربه شترداران یکی دیگر از راههای تکثیر شترهای دوکوهانه در کشور است که وارد خون جدید در گله ، انجام تلاقی تدریجی بین دورههای دیگر در نتیجه آزمایش شتر نر دوکوهانه با ماده یک کوهستان و ماده ماده یک کوهستان با شتر نر دو کوهانه در طول سه نسل موجود است که نتایج حکم در تلاقی تدریجی در نسل سوم (۳F) ، شتر دوکوهانه با درجه خلوص خونی ۹۴ می تواند وجود داشته باشد.

وضعیت پرورش شتر در ایران

پرورش شتر طی سال های اخیر به عنوان یکی از پر سودترین بخش های دامداری در کشور مورد توجه بیشتر قرار گرفته است این حیوان به دلیل شرایط خاص فیزیکی برای زندگی در شرایط سخت است و به گفته برخی کارشناسان می توان از شتر تعبیر خرما را در بخش کشاورزی داشت. پرورش شتر در کشور سابقه ای دیرینه دارد و گذشتگان از دیرباز از کرک، مو، شیر و

گوشت شتر استفاده می‌کردند. در حال حاضر پرورش شتر به صورت سنتی در بیابان‌های کشور و یا به صورت سنتی در برخی استان‌های مرکزی و جنوب کشور رواج دارد، و برپایه عادت مردم در پرورش این دام شکل گرفته‌اند و برنامه منسجم و دقیقی برای توسعه این صنعت در این شهرستان‌ها وجود ندارد، از این رو فرآورده‌های شتر مانند شیر و دوغ این حیوان کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد. در ایران سه نژاد شتر، شترهای دو کوهانه، یک کوهانه و آمیخته که این نژادها دارای تیره‌های متعددی‌اند. استفاده از گوشت شتر، کرک، شیر و بهره‌وری از شتر برای باربری یکی از جمله مسائلی بوده باعث نگهداری شتر می‌شود.

در شرایطی که خشکسالی و کم‌آبی بسیاری از دام‌های استان‌های کم‌آب کشور مانند سمنان، کرمان و... را تلف کرده و هر سال از جمعیت گاو و گوسفندهای دامداران کم می‌شود چرا تاکنون طرح پرورش شتر که در این شرایط به خوبی رشد و نمو می‌کند و درآمدزایی بالایی نیز برای صاحبانش دارد مورد توجه قرار نگرفته است. شتر علی‌رغم نیاز کم به آب، علوفه و همچنین مقاومت بسیار بالایی که به بیماری‌های عفونی دارد یکی از مهم‌ترین زمینه‌های اشتغال و منبع درآمد برای روستاییان به شمار می‌رود.

مناطق شتر خیز ایران عبارتند از: یزد، کرمان، اصفهان، سیستان و بلوچستان، خراسان، کرمان، هرمزگان، گرگان، گنبد، قم، سمنان، خوزستان و اردبیل. بنابر گزارشات وزارت جهاد کشاورزی تعداد شتر در سال ۱۳۵۴ به ۳۰۰ هزار نفر رسیده که این تعداد به تدریج رو به کاهش گذارده است. جمعیت شتر و بچه شتر کشور از ۱۶۰ هزار نفر در سال ۱۳۹۲ به ۱۶۲ هزار نفر در سال ۱۳۹۳ رسیده و برابر ۱،۲۵ درصد رشد داشته است

تأثیرات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی

به دلیل اهمیت این حیوان به‌عنوان منبعی برای بقای ساکنان صحرا، اغلب نقش مهمی در میراث اجتماعی و فرهنگی قبایل ایفا می‌کند. به‌عنوان مثال، در برخی فرهنگها مالکیت یک شتر وقتی آغاز می‌شود که کودک ذکوری متولد می‌شود. در این هنگام بند ناف کودک را در یک کیسه قرار داده و به گردن شتر گره می‌زنند. یا در برخی جوامع، شتر برای جذب همسران یا پرداخت غرامت مجرمان استفاده می‌شود.

در مناطق خشک، قبایل پرورش‌دهنده شتر، تسلط خود بر جوامع دیگر را برای بهره‌برداری از محدوده‌ها چرا — که اغلب نیز فقیر است — حفظ کرده‌اند. قبایل شتردار برای چرا و آب حیوانات خود، به‌طور مستمر در حال حرکت هستند. آنها می‌توانند بیش

از هزار کیلومتر را در یک فصل بپیمایند. این فاصله، به در دسترس بودن آب و خوراک بستگی دارد. به دلیل سرعت فزاینده شهرنشینی، مهاجرت قبایل، موجب درگیری بین فرهنگها و همچنین از بین بردن مراتع و چراگاههای شتران شده است.

۳-۱) معرفی کدهای ISIC متعلق به محصول مورد بررسی

کد آیسیک مخفف International Standard Industrial Classification سیستم بین المللی طبقه بندی استاندارد صنایع) است. کد گذاری به عنوان روش ساده و دقیق برای تعیین هویت کالا، قطعات، مدارک و اموال، سالها است که در سطر شرکت ها و زنجیره های تأمین مورد استفاده قرار می گیرد.

با کمک این سیستم جریان اطلاعات به ویژه جریان اطلاعات محصول و موجودی ها تسهیل شده و تمام واحدها به ویژه در شرکت های بزرگ برداشت ثابت و یکسانی را از هر کد دارند که صحت اطلاعات برنامه ریزی را تأمین می کند.

جدول ۱- معرفی کد آیسیک محصول

ردیف	عنوان محصول	شماره سریال کد آیسیک	کد گمرکی
۱	شتر و شترسانان (پرورش حیوانات)	۰۱۲۲۴۱۲۳۰۶	۰۱۰۶۱۳۰۰
۲	گوشت شتر تازه بسته بندی شده	۱۵۱۱۴۱۲۴۷۸	۰۲۰۸۹۰۰۰
۳	گوشت شتر منجمد بسته بندی شده	۱۵۱۱۴۱۲۴۷۹	۰۲۰۸۹۰۰۰
۴	کود خام بجر کود خام شترسانان	۰۱۲۱۴۱۲۳۲۳	-
۵	شیر خام شتر	۰۱۲۲۵۱۲۳۳۳	۰۴۰۱
۶	شیر خام شترسانان	۰۱۲۲۴۱۲۳۳۲	-
۷	شیر خام بجر شیر خام شترسانان	۰۱۲۱۴۱۲۳۲۸	-

مشخصات، ویژگیها و تعاریف علمی

انواع روش پرورش شتر

۱- پرورش وحشی

در این روش گله شتر بدون ساریان در دل کویرها می شود و صاحب شترها معمولا سالی یک بار و احيانا سالی دوبار به سراغ شترهای خود می رود تا دیلاق های تازه بدنیا آمده را داغ بزند و شترهای پیرگله را حذف نموده، به کشتارگاه اعزام نماید و

پشم شترها را چیده و روغن منداب بمالد و شترهای بیمار را به روش سنتی متداول درمان نماید. در این روش اصول فنی دامپروری به هیچ وجه رعایت نمی گردد و بالاترین تلفات به گله های وحشی وارد می شود زیرا این گله ها در معرض خطر حمله گرگ ها و تصادف با کامیون ها در مسیر جاده ها و هارگزیدگی و ... بوده و سالیانه تعداد قابل توجهی ازدیلاق ها و یا شترهای بالغ از این طریق تلف می شوند. در این روش پرورشی عرضه خدمات بهداشتی و دامپزشکی کاری بس دشوار و غیرممکن است. این روش ارزان ترین روش ممکن شترداری است و در آن شتردار متقبل هیچ گونه هزینه ای نمی گردد.

۲- پرورش نیمه وحشی

در این روش چندین شتردار، یک ساربان استخدام نموده و شترهای خود را به وی می سپارند و ساربان همراه با گله به دل کویر می رود و همراه گله می ماند، و وجود ساربان همراه با گله می تواند جلوی بسیاری از خسارت های احتمالی نظیر حمله گرگ ها به دیلاق ها، تصادف با کامیون ها و یا سرقت شترها را بگیرد. این ساربان ها هم چنین کار پشم چینی، شیردوشی، روغن منداب مالی و درمان محلی شترهای بیمار را انجام می دهند، و وجود آنان همراه با گله بسیار مفید و سودمند است.

۳- پرورش نیمه بسته

این روش مختص شتردارانی است که تعداد شترهای آنان اندک است و این شترداران معمولاً در حاشیه شهرها ساکن هستند و شترها را همچون گاوها در آغل نگهداری نموده و در برخی فصول جهت چرا به صحرا فرستاده و در برخی مواقع دیگر اقدام به تغذیه دستی آنان می نمایند. هدف این شترداران معمولاً فروش شترها به قصابان محلی است تا آنها را کشتار نموده و گوشت آنها را جهت مصرف شهرنشینان عرضه نمایند.

آغل شتر

آغل شتر از قسمت های زیر تشکیل می شود:

۱- جایگاه مسقف

۲- آبشخور

۳- بهار بند

مطالعه بازار

۴- آخور

۵- انبار علوفه

جایگاه مسقف

این محوطه یکی از اساسی ترین مکان های مورد نیاز شتر می باشد و جهت این محوطه باید روبه آفتاب (شرقی غربی یا شمالی جنوبی) و برخلاف جهت باد باشد. حداقل مساحت آن برای نگهداری بیست شتر باید 15×8 متر باشد. شترها در این مکان به استراحت پرداخته و عمل نشخوار کردن را انجام می دهند. دیواره های این جایگاه باید سیمانی باشد اما کف آن باید با خاک نرم و یا شن و ماسه پوشانده شود و باید توجه داشت که کف آغل نباید به هیچ وجه سیمانی گردد زیرا که این امر باعث صدمه دیدن نرمه کف پای شتر می گردد در فصل زمستان می توان کف آغل را با لایه نازکی از گاه یا پوشال پوشاند.

آبشخور

آبشخور باید در وسط بهار بند ساخته شود و در هنگام ساختن آن باید توجه داشت که شتر به علت ساختار آناتومی بدن خود، گردن درازی دارد و به همین علت در هنگام آب خوردن چنانچه آبشخور کم ارتفاع باشد این امر، باعث می شود که حیوان برای خوردن آب با مشکلاتی مواجه گردد، از این رو بهتر است که آبشخور را با ارتفاع مناسب تهیه کرد تا حیوان بتواند به راحتی آب مورد نیاز خود را تأمین کند. آبشخور ها باید تمیز و دور از هرگونه حلزون و یا زالو بوده و هر چند مدت نظافت شوند.

بهار بند

با توجه به این که شتر از دست ها و پاهای بلندی برخوردار است باید دیواره بهار بند را مرتفع و سرتاسری ساخت تا حیوان نتواند به راحتی از بهار بند بیرون آید. بهتر است که دیواره بهار بند به ارتفاع سه متر باشد. برای نگهداری بیست شتر بهار بندی به مساحت 24×15 متر مورد نیاز است.

آخور

همان طور که در مورد آبشخور گفته شد، آخور نیز باید مرتفع باشد و ارتفاع آن به یک متر تا یک متر و نیم برسد تا حیوان بتواند به راحتی از آن تغذیه کند. البته باید ارتفاع آخور با توجه به سن و نژاد و بلندی جدوگاه شترها تعیین گردد و برای بچه شترها باید ارتفاع کمی داشته باشد. هم چنین با توجه به حجم سر شتر عرض آن باید ۵۰ سانتی متر بوده و برای

جلوگیری از پخش غذا به اطراف کنار آن را ۲۵ سانتی متر بلند تر از کف آخور ساخت. آخورهای گوشه دار برای شترها مناسب نیستند و بهتر است از آخور هائیی که تا حدودی محدب هستند استفاده شود.

تولیدات شتر:**محصولات تولیدی از شتر****شیر**

شیر شتر که به دوغ شتر هم معروف است دارای خواص بی‌شماری است که به برخی از آنها اشاره خواهیم کرد. شیر شتر گرم و یا سرد آن نسبت به گاو و گوسفند خوشمزه‌تر می‌باشد و چربی آن نیز سبک‌تر است. شیر شتر برای درمان بیماری‌های کبد و کم خونی و سل و بیماری‌های هنگام پیری و شکنندگی استخوان‌ها و نرمی استخوان در کودکان و برای درمان سرماخوردگی، تب و آنفولانزا و همچنین درمان هیپاتیت ب مفید است. شتر می‌تواند مقدار زیادی در حدود ۴ تا ۸ کیلوگرم در روز شیر دهد و این میزان در برخی اوقات به ۱۲ تا ۱۵ کیلوگرم در روز می‌رسد، در مقابل گاوها، قادر به تولید این مقدار شیر در شرایط آب و هوایی گرم و مراتع فقیر که غیر از درختچه‌ها و گیاهان سوزنی چیزی ندارد، نیستند. دوره شیر دوشی در شترهای ماده بین ۱۰ تا ۱۸ ماه بوده و متوسط تولید روزانه شیر مابین ۸ تا ۱۰ لیتر است. بسیاری از جوامع بشری معتقدند که شیر شتر دارای خواص معجزه آسا می‌باشد به همین منظور بسیاری از شتر داران پرورش آن را به منظور تولید شیر و یا ماست و دوغ شتر انجام می‌دهند.

گوشت

کمبود پروتئین حیوانی و افزایش جمعیت باعث گردیده که همه ساله ارز زیادی جهت خرید گوشت از مملکت خارج گردد با توجه به اقلیم مناسب پرورش شتر و تعداد جمعیت شتر در کشور و با رشد و توسعه متعادل می‌توان از گوشت آن پاره ای از نیاز جامعه را بر طرف نمود. سالیان دراز است که آدمی از گوشت شتر استفاده می‌کند. در برخی از کشورهای جهان نظیر سومالی و سودان بالاترین میزان مصرف گوشت شتر دیده می‌شود. خوردن گوشت شتر در بسیاری از روایات و احادیث وارد شده است.

مصرف گوشت شتر در تمام نقاط کشور متداول نبوده ولی در اغلب مناطق شتر خیز رواج دارد مناطقی مانند استان خراسان، سمنان، تهران، قم، اصفهان، یزد، کرمان، بخصوص در بخش‌ها و روستاهای حاشیه کویرهای ایران پروار بندی و مصرف گوشت

مطالعه بازار

شتر متداول است، همچنین میزان تولید گوشت شتر در کشور ۴۶۰۰ تن در سال برآورد شده است. این گوشت در مقایسه با گوشت گاو از میزان پروتئین و چربی کمتری برخوردار بوده و در مقایسه با سایر گوشت‌های دیگر حاوی سدیم بیشتر و پتاسیم کمتری است. میانگین وزن لاشه این حیوان ۲۱۶ کیلوگرم و بازده لاشه آن را ۴۹ درصد می باشد.

پوست و پشم

از موی شتر، رو اندازی به نام خرسک و پوزه بند تولید و همچنین از پوست آن برای تهیه کیف، کفش، زین و کمر بند استفاده می‌شود. پشم شتر برای عبا بافی استفاده می‌شود و عبایی که در شهرستان دشتی در استان بوشهر با این پشم‌ها بافته می‌شود، شهرت جهانی دارد.

از پیخال کاملاً خشک آن به عنوان سوخت استفاده می‌گردد و میزان چربی موجود در کوهان شتر دوکوهانه در حدود ۱۰۰ کیلوگرم برآورد می‌شود و به عبارت دیگر می‌توان گفت کمتر قسمتی از شتر وجود دارد که بی‌مصرف و دور انداختنی باشد.

سن بلوغ شتر

شتر از جمله حیواناتی است که دیر بالغ می‌شود. شتر ماده در سن ۳ سالگی و شتر نر در سن ۴-۵ سالگی به بلوغ جنسی می‌رسد. ولی مناسب ترین سن برای استفاده از شتر سن ۸ سالگی است.

دوره آبستنی شتر

۳۷۰ تا ۳۹۰ روز

اولین زایش شتر

اواخر سن ۴ سالگی و یا در سن ۵ سالگی

شروع زمان شیردهی شتر

شیردهی شتر از سن ۵ سالگی شروع می‌شود. از ماه پنجم یا ششم حاملگی ممکن است شیردهی شتر متوقف شود.

عمر اقتصادی شتر

شتر تا سن ۲۰ سالگی می‌تواند حامله شود. در این مدت ۷ تا ۸ کره تولید می‌کند.

۱- لوک - شتر نر بعد از سه سالگی (بالغ)

۲- لوکچه - شتر نر از یک سالگی تا سه سالگی

۳- مجی - شتر ماده از یک سالگی تا سه سالگی

۴- اروانه - شتر ماده بعد از سه سالگی (بالغ)

۵- دیلاغ - بچه شتر تا یک سالگی

۶- حاشی - بچه شتر تا یک سالگی

درصد تلفات سالیانه : ۱ تا ۲ درصد

درصد کره گیری : با توجه به میزان موفقیت تلقیح ۶۵ درصد در سال

وزن کره شتر هنگام تولد: بسته به نوع شتر ۲۵ تا ۵۲ کیلوگرم

نکته های مهم هنگام خریدن شتر

بهترین سن شتر برای خریدن آن، پنج تا هفت سالگی است. کوهان شتر باید حالتی پر داشته باشد و ران های آن قوی و بقیه قسمت های بدن هم عضلانی باشد. دقت کنید که شتر دارای حالتی شاداب و سرزنده داشته باشد. هنگام خرید به نشستن و خوابیدن و راه رفتن شتر توجه کنید.

اگر هرگونه حالت غیر معمولی در شتر دیدید، آن را نخرید. هنگام خریدن شتر با اداره دامپزشکی محل زندگی خود مشورت کنید. زیرا آنها با انجام بعضی آزمایش ها، شما را از سلامت یا بیماری شتر آگاه می کنند. برای جلوگیری از انتقال بیماری به گله، شتر خریداری شده را یک ماه جداگانه نگهداری کنید. پس از این مدت، آن را وارد گله کنید.

دسته بندی نژادهای شتر :

شتران را از لحاظ تولیدات می توان به سه دسته تقسیم بندی کرد که عبارتند از:

۱- نژادهای شتر شیری: نظیر شتر سرتاوی، شتر اولاد سیدی شیخ

۲- نژادهای شتر گوشتی: نظیر شتر جندویل، شتر مغربی، شتر نابل، شتر شمالی، شتر قصبات، شتر فلاحی، شتر دلتا، شتر

مولد

۳- نژادهای شتر سواری و مسابقه: نظیر شتر مهاری، شتر رکبی، شتر رکبی، شتر عیر، شتر هوغار، شتر اولاد بو سیف

دسته‌بندی نژادهای شتر:

شتران را از لحاظ تولیدات می‌توان به سه دسته تقسیم بندی کرد که عبارتند از:

۱- نژادهای شتر شیری: نظیر شتر سرتاوی، شتر اولاد سیدی شیخ

۲- نژادهای شتر گوشتی: نظیر شتر جندویل، شتر مغربی، شتر نابل، شتر شمالی، شتر قصبات، شتر فلاحی، شتر دلتا، شتر

مولد

۳- نژادهای شتر سواری و مسابقه: نظیر شتر مهاری، شتر رکبی، شتر رکبی، شتر عیر، شتر هوغار، شتر اولاد بو سیف

الف - شتر مهاری: این شتر برای سواری مورد استفاده قرار می‌گیرد. این نژاد خالص یکی از نژادهای زیبای عربی است که دارای رنگ روشن بوده و به سرعت و کوچکی جثه و سبکی وزن معروف است و معمولاً آن‌ها را به نام شترهای عمانی نیز می‌شناسند. این نوع شتر در تمامی نواحی عمان پراکنده است و هنوز وسیله اصلی حمل و نقل می‌باشد.

این نژاد از شتر در جنوب ایران نیز وجود دارند. همچنین شتر مهاری در مناطق جنوبی کشور لیبی، تونس، الجزائر و شمال شرقی موریتانی و جنوب شرق شبه جزیره عربستان پراکنده‌اند. این نوع شتر اندام و سری کوچک و اندام حرکتی کشیده و پشم کم دارند و در آغاز مسابقه سرعت زیادی از خود نشان می‌دهند اما به تدریج خسته شده و از سایر شتران عقب‌تر می‌مانند. سرعت این نوع شترها به ۳۵ کیلومتر در ساعت می‌رسد. رنگ اغلب آنان سفید یا عسلی کم رنگ است و به آن‌ها «شترهای مغتیر» می‌گویند. سالیانه مسابقات متعددی در کشورهای عربی نظیر امارات عربی متحده، کویت، عربستان سعودی، لیبی و اردن برگزار می‌شود که معمولاً شترهای مهاری در این مسابقات رده اول جدول را به خود اختصاص می‌دهند و معمولاً در کنار این مسابقات، نمایشگاهی نیز برای خرید و فروش شترهای گران قیمت برپا می‌شود و گاهی ممکن است که یک شتر مهاری خوب تا قیمت ۴۰ تا ۴۵ هزار دلار خرید و فروش شود. شتر مهاری قدرت تحمل محیط‌های گرم و خشک و مخصوصاً صحراهای شنی را دارد و اعراب ساکن آفریقا از دیرباز این شتران را مورد استفاده قرار می‌داده‌اند و جهت رفت و آمد بین واحه‌ها و گذر از بیابان‌های شمال و جنوب آفریقا از آن استفاده می‌کردند.

ب - **شتر الركبى**: شترانى زيبا خوش قوام، كوچك اندام، با دست‌ها و پاهاى بلند و كشيده و به عنوان شترهاى سواری و مسابقه بسيار مورد توجه هستند. اصل اين شتران از شتران مهاری است. اين شتران در منتهی‌الیه «عين صفرا» در الجزایر و در منتهی‌الیه شمال کشور موریتانی وجود دارند.

پ - **شتر جندیول Gandiol**: اين شتر در موریتانی و سنگال برای حمل و نقل بارهاى سنگین تربیت می‌شود و شتری است که حجمی بزرگ، وزن سنگین و عضلاتی ستبر و قوی دارد. زیرا که در اطراف رودخانه سنگال علف فراوانی برای غذای آن یافت می‌شود که نقش مهمی در پرواربندی شتران دارد. رنگ اين شتر تیره است و از دست‌ها و پاهاى قوی برخوردار بوده و خشن می‌باشد، حرکت اين شتر آرام می‌باشد.

ت - **شتر مغربی**: اين شتر آمیزه‌ای از شترهاى سودانی، مصری و تونسی است. حجم بدن آن متوسط تا بزرگ است. اين شتران در بیشتر مناطق شمال آفریقا (نظیر مصر، الجزائر، تونس و مراکش) پراکنده‌اند و جهت اهداف متعددی همچون کشاورزی، حمل و نقل مورد استفاده قرار می‌گیرند. اين شتران جهت پرواربندی مناسب هستند. رنگ آنها معمولاً قهوه‌ای و پشم آنها بلند است.

ح - **شتر عیر Air**: شتر مخصوص صحرای بزرگ است و این نوع شتر را قبایل مشهور «طوارق» پرورش می‌دهند و به آنها «شتران ادرار» می‌گویند. شبیه شترهای مهاری بوده و برای نقل و انتقال سریع از آن‌ها استفاده می‌شود. از بین شترهای عیر، شترهای «الازود» شترهایی قوی بوده و اصولاً جهت سواری مورد استفاده قرار می‌گیرند. شترهای ادرار در کشور مالی نیز وجود دارند و جهت بارکشی مورد استفاده قرار می‌گیرند. این شترها بلند قد، لاغر بوده و کوهانی کوچک دارند.

مشخصات شتر نر یا لوک

شتر نر که به آن لوک می‌گویند، اهمیت زیادی در پرورش شتر دارد. یک شتر نر خوب باید به طور کامل خصوصیت‌های جنس نر را داشته باشد. بدن آن هم تناسب کافی داشته باشد. برای استفاده بهتر از شتر نر درگله این خصوصیت‌ها مهم هستند. لوک باید دارای سر کوتاه، پیشانی برجسته و درشت باشد. به علاوه گوش‌های یک لوک خوب باید کوتاه و رو به جلو باشد. سر لوک باید نسبت به قسمت ایستاده گردن زاویه نود درجه داشته باشد. همچنین تا حدودی سر و کوهان در یک ردیف قرار گرفته باشند. شانه و سینه شتر نر هم باید عمیق، قوی و عضلانی باشد. به علاوه جایی که بازو و سینه وصل می‌شود، از تناسب کافی برخوردار باشد. ران‌ها و بازوهای یک شتر نر خوب، فشرده و عضلانی است و ساق‌های آن راست و مستقیم قرار دارند.

رفتارشناسی شتر

شترها بطور کلی رفتاری آرام و هوشی محدود دارند و بردباری، تحمل سختی‌ها و بی‌تفاوتی در برابر عوامل جوی نامناسب، از ویژگیهای آنها به شمار می‌آید. این حیوانات در دشوارترین شرایط آب و هوایی، بی‌غذایی و بی‌آبی به کار خود ادامه می‌دهند و این کار را تا آخرین رمق باقیمانده خود دنبال می‌کنند. شتر ماده معمولاً آرامتر از شتر نر می‌باشد.

شتر نسبت به تحمل درد و در قبال بیماریها تا حدودی مقاوم تر از سایر دامهاست و کمتر علائم خستگی و ناراحتی از خود بروز می دهد. به همین جهت باید به دقت حیوان را تحت نظر داشت زیرا که در هنگام بیماری نیز بدون هیچگونه اظهار ناراحتی همچنان به کار خود ادامه می دهد و امکان دارد ناگهان از پای بیفتد.

گاهی اوقات، برخلاف آنچه گفته شد، شترهایی را می توان یافت که رفتار ناخوشایندی نظیر سرکشی، نافرمانی و لجبازی از خود نشان می دهند. بطور کلی، رفتار شتر در درجه نخست به طریقه نگهداری، پرورش و برخورد با شتر بستگی دارد، بویژه اگر نگهداری شتر توسط افراد کم تجربه انجام شود، پیامدهای ناگواری در پی خواهد داشت، چه اینکه شترها در قبال برخورد محبت آمیز پرورش دهندگان خود رفتار مثبتی خواهند داشت. باید افزود که هرچه در سنین پائینتر به آموزش شتر اقدام شود بهتر است و باعث می شود که شتر رفتار بهتری از خود نشان دهد.

شتر نر، بویژه در فصل جفتگیری و یا مستی، دوره هایی از رفتارهای عصبی و ناخوشایند از خود بروز می دهد و ممکن است که صداهای بلند و آزاردهنده ای از خود بیرون آورد، هنگامی که حیوان چنین صداهایی از خود در می آورد.

تعدادی از ویژگی های منحصر به فرد شتر:

۱- در حالی که بعضی از چهار پایان، تنها از گوشتشان و برخی دیگر نیز بیشتر از شیرشان استفاده می شود و از بعضی دیگر تنها سواری می گیرند و برخی نیز برای باربری مناسب هستند، شتر حیوانی است که هم از گوشت و شیرش استفاده می شود و هم از آن برای سواری و باربری بهره می برند

۲- شتر، نیرومندترین و مقاوم ترین حیوان اهلی است که می تواند بار فراوانی را حمل کند. هنگامی که در حالت خوابیده است، اگر بار سنگینی را بر او حمل کنند، با یک حرکت سریع برمی خیزد و روی پا می ایستد، در حالی که دیگر چهارپایان قدرت چنین کاری را ندارند. این حیوان برای حمل بار تا بیش از نیم تن و نیز برای کشیدن چرخ دستی مورد استفاده قرار می گیرد.

۳- شتر می تواند هر روز مسافتی طولانی را بپیماید و از زمین های ناهموار و شنزارهای سخت بگذرد که به همین دلیل، عرب ها آن را «کشتی بیابان ها» می نامند. در فصل های خشک ۱۰ تا ۲۰ روز توان تحمل تشنگی و گرسنگی شدید را دارد.

در کاروان بین ۱۷۰ تا ۲۷۰ کیلوگرم بار را با سرعتی معادل ۵ کیلومتر در ساعت حمل می کند. در کاروان معمولی این حیوان پنج روز حرکت می کند و پس از آن آب و غذا دریافت می کند. شتر به خشکی بسیار مقاوم است، تا حدی که گاهی ۳۰ درصد از وزن شتر با از دست دادن آب بدن کاهش می یابد؛ امری که ممکن است در انسان و حیوانات اهلی دیگر منجر به مرگ شود.

جالب اینکه، شتر می‌تواند این کاهش را ظرف چند دقیقه جبران کند. کمترین گردش آب را در میان حیوانات دارد و قادر به جذب آب‌نمک از روده‌ها و دفع آنها از کلیه‌هاست. شتر برای پایین آوردن دمای بدنش به تعریق نیازی ندارد، بنابراین آب را در بدن خود حفظ می‌کند. شتر دمای بدن خود را از ۳۴ درجه سانتیگراد در اوایل صبح تا ۴۱ درجه تا عصر تغییر می‌دهد و به این ترتیب از گرمای روز برای گرم کردن بدن خود در شب استفاده می‌کند. اکنون آشکار شده‌است که متناسب با اختلاف زیاد درجه حرارت بدنش می‌تواند آب بدن خود را حفظ نماید، زیرا که از این آب برای خنک کردن بدن استفاده نمی‌کند. پاهای پهن شتر کوهاندار از فرو رفتن این حیوان در ماسه‌های نرم جلوگیری می‌کند.

۴- تغییر پوشش شتر از پشم در زمستان به موهای براق منعکس‌کننده در تابستان نیز جالب توجه است؛ شتر استوایی موهای خود را نمی‌ریزد، اما یک پوشش منعکس‌کننده صاف را بر بدن خود در طول سال حفظ می‌کند. کوهان نه‌تنها به‌عنوان یک مخزن ذخیره آب و چربی است، بلکه یکی از بزرگترین استفاده‌های آن، این است که با جمع‌آوری چربی بدن در کوهان، بافتهای زیرجلدی تقریباً بدون چربی هستند، در نتیجه بدن خنک‌تر می‌ماند.

۵- تغذیه شتر، بسیار کم خرج است و هرگونه رستنی حتی خار و خاشاکی را می‌خورد.

۶- شتر در شرایط نامناسب جوی، میان توفان‌های سخت بیابان که چشم و گوش هر جاندار را کور و کر می‌کند، با ویژگی خاصی که خداوند در پلک‌ها و گوش‌ها و بینی‌اش قرار داده است، مقاومت می‌کند و به راه خود ادامه می‌دهد.

۷- شتر با داشتن قدرت فیزیکی بالا، از رام‌ترین حیوانات است، به گونه‌ای که یک کودک خردسال نیز می‌تواند مهار یک قطار شتر را در دست بگیرد و هر جا که می‌خواهد، ببرد. البته گاه ناگهان مهاجم می‌گردد (به‌ویژه در فصل جفت‌گیری)، به همین جهت بهتر است که در هنگام کار، شتران نر و ماده از هم جدا گردند.

۸- بیماری‌های شایع شتر بسیار محدود است، عمده‌ترین بیماری‌های درونی شتر عبارتند از: اسهال، میوپاتی تغذیه‌ای، نفخ شکم، بیماری انحراف گردن، بلعیدن اجسام خارجی، تورم ضربه‌ای نگاری، هماتوری، تورم شیردان، کوری و کولیک «دل درد شدید».

۹- شیر شتر بیشتر از هر شیر دیگری در طبیعت شبیه شیر انسان است و ۱۰ برابر بیشتر از شیر گاو آهن و سه برابر بیشتر ویتامین‌ها دارد. اگر بدن‌تان تحمل لاکتوز را ندارد بدون هیچ مشکلی می‌توانید این شیر را بنوشید. شیر آن بسیار چرب و پر از مواد غذایی است با وجود این شیر شتر در فروشگاه‌های آمریکا دیده نمی‌شود، دلیلش این است که فروش شیر شتر در ایالات متحده غیرقانونی است.

۱۰- گوشت آن در دین اسلام حلال است، اما ذبح آن با دیگر جانوران حلال گوشت متفاوت است و باید آن را نحر کرد، در آیین یهود به دلیل نداشتن سُم آنرا حرام گوشت می دانند، همچنین هندوها و زرتشتیان نیز از خوردن آن امتناع می ورزند. از دیدگاه طب سنتی گوشت شتر طبیعی گرم دارد. از خواص آن می توان به؛ پیشگیری از زایمان زودرس، تسکین دردهای روماتیسمی، تقویت قوای جسمانی و جنسی از خواص گوشت شتر است. گوشت شتر از ارزش غذایی و خواص دارویی و درمانی بسیاری برخوردار است، در روایات دینی ما به مصرف آن بسیار توصیه شده است. در روایاتی از حضرت رسول(ص) آمده است که گوشت شتر را بخورید حتی سالی یک بار.

۱۱- از پوست آن برای ساختن کفش، کمربند، صندلی و لباس استفاده می کنند، پشم شتر را در ساختن خیمه ها، پتو، فرش، لباس ها فرش و چادر استفاده می کنند و از پیخال کاملاً خشک و هم چنین از مدفوع خشک شده آن برای روشن کردن آتش استفاده می شود.

۵- استانداردهای ملی محصول

با توجه به بررسی های انجام شده استاندارد های پرورش شتر به شرح جدول زیر اعلام می گردد

جدول ۰۲): استاندارد های ملی محصول طرح

ردیف	عنوان استاندارد	شماره استاندارد ملی
۱	شیر خام شتر-ویژگیها و روش های آزمون	۲۰۸۰۵

فصل ۲) تحلیل جایگاه طرح و محصولات مورد بررسی در سیاست های کلان سرمایه گذاری اقتصادی کشور**۱-۲- بررسی جایگاه طرح در اولویت های سرمایه گذاری**

ایران یکی از غنی ترین کشورها در زمینه ذخیره ژنتیکی انواع دام سبک و سنگین است که هر کدام از این ذخایر از ۱۰۰ چاه نفت ارزشمندتر است اما متأسفانه ما از این تنوع ژنتیکی استفاده نمی کنیم.» وی می افزاید: «ما در ۲۵ استان کشور شتر داریم

که برخی نژادها مانند شتر جماز (تندرو) که به آنها شتر ریسینگ یا مسابقه گفته می‌شود در استان‌های هرمزگان، سیستان و بلوچستان و بوشهر پرورش می‌یابند؛ از جمله نژادهایی هستند که مورد علاقه کشورهای حاشیه خلیج فارس است و می‌تواند منبع درآمد ارزی خوبی برای کشور باشد.» برگزاری مسابقه شترسواری یکی از راه‌های درآمدزایی در کشورهای عربی حوزه خلیج فارس است. ایران هم می‌تواند در این میدان درآمدزایی کند اما هنوز برنامه جدی آن روی میز تصمیم‌گیری‌ها نرفته است. به گفته علیان، در حال حاضر از جمعیت ۱۸۵ هزار نفری شتر در کشور تقریباً ۵۰ درصد در ۲ استان سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی هستند و مابقی در ۲۳ استان دیگر قرار دارند. شرایط اقلیمی و تفاوت دمای ۴۰ درجه‌ای مابین استان‌های کشور موجب شده که ایران اکوتیپ‌های مختلف شتر داشته باشد. جمعیت شتر در دهه چهل حدود ۷۰۰ هزار نفر، دهه پنجاه ۵۰۰ هزار نفر و در حال حاضر به دلیل بی‌توجهی به زیر ۲۰۰ هزار نفر رسیده است. مجری طرح توسعه پرورش شتر خاطرنشان می‌کند: در قالب یک برنامه ۱۰ ساله قرار است جمعیت شتر کشور به یک و نیم میلیون نفر برسد. اولویت نخست پرورش شتر با هدف تولید شیر شتر به‌عنوان یک غذای فراسودمند است. این فرآورده می‌تواند به‌عنوان یک داروی ضد هپاتیت و ضد دیابت مورد استفاده قرار بگیرد و پس از آن تولید گوشت شتر است. وی تأکید می‌کند: خوشبختانه نخستین محموله پودر شیر خشک شتر چندی پیش به کشور چین صادر شد. هر ۲۰ گرم پودر شیر خشک شتر ۱,۵ یورو ارزآوری برای کشور دارد. در حال حاضر بخش اعظم پرورش شتر به‌صورت سنتی انجام می‌شود اما دولت به منظور توسعه پرورش صنعتی شتر به متقاضیان تسهیلات خوبی می‌دهد. حالا این سؤال پیش می‌آید که جهاد کشاورزی و سازمان منابع طبیعی چه برنامه‌ای برای برداشتن این تضاد دارند؟ که هم شترداران بتوانند چرخ زندگی را با پرورش شتر بچرخانند و هم شرایط محیط زیست به سمتی نرود که شترداران مجبور به مهاجرت از سیستان و بلوچستان شوند بی‌شک بدون تأمین منافع بومی نمی‌توان از محیط زیست و منابع طبیعی دفاع کرد.

۲-۲- بررسی سیاست‌های حمایتی دولت از خدمات مورد نظر از جمله: مشوق‌های خاص، معافیت‌های مالیاتی، کاهش و افزایش تعرفه گمرکی، پرداخت تسهیلات و ...

مزایای پرورش شتر

در سالهای اخیر با توجه به خشکسالی و بی‌آبی پرورش شتر جزء پرسودترین مشاغل در بخش دامداری است که مورد توجه قرار گرفته است، شتر حیوانی است که با شرایط خشک و سخت بیابانی و بی‌آبی سازگار است و می‌تواند از بی‌ارزش‌ترین گیاهان بیابانی برای تغذیه استفاده کند.

با پرورش شتر می توان از پوست، گوشت، شیر، کرک و کوهان آن استفاده کرد و استفاده از هر کدام از این موارد می تواند صنعت پرورش شتر را به صنعتی سودآور تبدیل کند. یکی از مشکلاتی که امروزه در بیشتر جوامع با آن روبرو هستیم مشکل سوء تغذیه است، مطمئناً استفاده از شیر شتر می تواند نقش مهمی در جلوگیری از سوء تغذیه ایفا کند.

تبدیل تهدید های پرورش شتر به فرصت ها

در شرایط بحرانی خشکسالی در کشور و در حالی که وضعیت بارندگی مساعد نیست و چشمه ها و چاه ها هر سال با کاهش سطح آب روبرو هستند مدیریت مصرف آب و اقتصاد تنها تغییر الگوی کشت در کشاورزی و یا صرفه جویی در مصرف آب و اجرای طرح های مکانیزه آب نیست، پرورش شتر پتانسیلی که دارد می تواند خشکسالی را به فرصت تبدیل کند و با یک مدیریت برنامه محور می توان از چنین شرایطی استفاده کرده و در نهایت موجب تقویت اقتصاد روستاها به عنوان پایه اقتصاد جامعه شد.

ایران از نظر پرورش شتر در رتبه ۲۰ جهان قرار دارد و در آسیا رتبه هفتم را دارد. در مناطق خشک و کم آبی مانند استان بوشهر که ۹۵۰ هزار هکتار مرتع دارد پرورش شتر یک مزیت اقتصادی به شمار می رود. شتر در استفاده از مراتع با هیچ دام دیگری رقابت ندارد، در واقع شتر از علوفه ای استفاده می کند که توسط سایر دام ها استفاده نمی شود، این حیوان از خار شتر یا گیاهان شور دیگر استفاده می کند و با مصرف آن ها می تواند تولید شیر و گوشت داشته باشد.

صنعت شترداری وضعیت موجود، با شرایط مطلوب فاصله زیادی دارد به همین دلیل فعالیت هایی با بهره گیری از روش های نوین پرورش شتر آغاز شده تا ایران از کشورهای همسایه در این زمینه عقب نیفتد. پرورش شتر تا سال ۲۰۱۳ میلادی در کشورهای همسایه به طور متوسط ۱،۴۵ درصد رشد داشته و در این میان عمان بیشترین رشد و امارات بزرگترین مزرعه شتر جهان را دارد، اما شاخص ایران در این زمینه منفی بوده است. در حالی که بیابان های ایران در حال گسترش است و کره زمین گرم تر می شود، در چنین شرایطی با توجه به رویکرد اقتصادی مقاومتی، شترداری از ارزش افزوده بالاتری نسبت به دیگر فعالیت های مشابه برخوردار است.

مشکلات مدیریتی و پرورشی شتر

۱- غالب بودن شیوه دامداری سنتی و مدیریت ابتدائی با رها کردن دام در بیابان که منجر به بهره وری کم شتر در مقایسه با سایر شیوه های پرورشی به دلیل عدم کفایت در نظارت و توجه به شتر می شود.

۲- پایین بودن میانگین تعداد دام به ازاء هر گله دار.

۳- بی توجهی به توسعه واحدهای نوین

۴- عدم توجه به مدیریت صحیح مانند تغذیه و باروری شتر که منجر به کاهش بهره بیولوژیک شتر می شود.

۵- تلفات جاده ای حاصل از رها بودن شتر به دلیل نبود ساربان که خسارت شتردار، مردن شتر، آسیب به مسافران و حتی مرگ و میر آنان را در پی دارد.

راهکار رفع مشکلات

با توجه به پایین بودن عملکرد صفات تولیدمثلی و همچنین زنده مانیداشی تا شیرگیری، پیشنهاد می شود در کوتاه مدت از طریق بهبود شرایط محیطی مانند دادن تغذیه تکمیلی، فلاشینگ، اقدامات بهداشتی و درمانی برای افزایش بازدهی اقتصادی و سودآوری در این سیستم پرورشی اقدام شود و در درازمدت از مسیر انتخاب، بهبود ژنتیکی، جابجائی لوک در گله ها و آمیخته گریهای اصولی و علمی، روند مدیریت پرورش برای افزایش بهره بیولوژیک شتر را تصحیح کرد.

۱- قرار دادن درصدی از سود واردات و صادرات شتر و فرآورده های آن برای بهبود ساختار مدیریت پرورش شتر در کشور.

۲- هماهنگی و تعامل با وزارت راه، نیروی انتظامی و قضائی برای حصارکشی در مناطق شترخیز و عبور جاده ای شتر، قرار دادن تابلوهای هشداردهنده، تخصیص اعتبار برای پلاک گذاری شترها، ارائه طریق برای شناسائی شبانه شتر و اصلاح قوانین به نفع شتردار در جهت کنترل و نگه داری مطلوب شتر.

مکان یابی پروژه

استان خراسان شمالی به دلیل موقعیت جغرافیایی و اقلیم متفاوت، بستر مناسبی برای احداث پرورش شتر و پیشبرد اهداف اقتصاد مقاومتی به شمار می رود از این رو باید زمینه شکوفا شدن این ظرفیت را در منطقه فراهم کرد لذا بررسی ها نشان می دهد در کنار ایجاد اشتغال، هزینه های پایین پرورش، تنوع محصولات و همچنین خواص درمانی و دارویی فرآورده های شتری، از مهم ترین دلایل رونق صنعت پرورش این حیوان است.

پرورش شتر طی سالهای اخیر به عنوان یکی از پر سودترین فعالیتهای دامداری، در کشور مورد توجه قرار گرفته است، این حیوان به دلیل شرایط خاص فیزیکی، می تواند در شرایط سخت زندگی کند و به گفته برخی کارشناسان می توان از شتر، تعبیر خرما را در بخش کشاورزی داشت.

در حالی که در صورت پرورش صنعتی این حیوان که در بسیاری از کشورهای حاشیه خلیج فارس انجام می‌شود و مشتری خاص خود را نیز دارد می‌توان صنعتی سود آور را پایه گذاری کرد که اقتصاد دامداری استان کرمان را متحول کند.

بررسی چشم انداز رو به رشد صنعت پرورش شتر در جهان

شتر برای تغذیه تقریباً هیچ رقابتی با دیگر حیوانات ندارد و می‌تواند کمک شایانی به وضع معیشت افراد درگیر در پرورش آن کند. میزان مرگ و میر پایین و مقاومت بالا در شرایط خشکسالی شتر را گزینه ای کم هزینه برای تولیدات پروتئینی می‌کند؛ سومالی، سودان و پاکستان سه کشور برتر جهان در پرورش شتر هستند.

مغفول واقع شدن سهم شتر در امنیت غذایی کشورهای در حال توسعه

شتر یک گونه مهم و منحصربه‌فرد است که با محیط‌های گرم و خشک سازگار است و سهم قابل توجهی در امنیت غذایی خانوارهای عشایری دارد. سهم شترها در رفاه انسانی کشورهای در حال توسعه عموماً توسط عوامل متعددی که تمایل به ناچیز دانستن ارزش واقعی آن‌ها دارند، ناشناخته مانده است. اولاً برآورد جمعیت شترها به دلیل عدم سرشماری منظم معمولاً نادرست هستند، ثانیاً محصولات آن‌ها به ندرت وارد یک سیستم بازاریابی رسمی می‌شوند؛ بنابراین سهم آن‌ها در معیشت و اقتصاد ملی به شدت ناچیز دیده می‌شود. در نتیجه سال‌های متمادی در برنامه‌های توسعه ملی توجه خیلی کمتری به پیشرفت بخش شتر شده است.

توانایی‌های منحصربه‌فرد شتر در سازگاری با مناطق خشک

قابلیت تطبیق‌پذیری شتر و زنده ماندن در محیط‌های خشک و نیمه‌خشک جهان باعث شده تا لقب «کشتی کویر» را بگیرد. سیستم فیزیولوژیک منحصربه‌فرد این حیوان آن را مناسب برای پر کردن جایگاه‌های مهم در اکوسیستم بیابان کرده است. این حیوان همچنین توانایی بی‌نظیری در تبدیل منابع گیاهی ناچیز کویر به شیر و گوشت و فیبر دارد. شتر برای تغذیه تقریباً هیچ رقابتی با دیگر حیوانات ندارد و می‌تواند کمک شایانی به وضع معیشت افراد درگیر در پرورش آن کند، مشروط بر اینکه پرورش دهندگان سیستم‌های مدیریت سنتی شیوه خود را با روش‌های مدرن پرورش و مراقبت‌های بهداشتی از حیوان تکمیل کنند. شتر می‌تواند شیر و گوشت نه تنها مناطق بسیار خشک بلکه مناطق شهری در بسیاری از کشورها را تأمین کند. در صورت بروز خشکسالی شتر در مقایسه با دیگر نشخوارکنندگان کوچک و بزرگ نرخ مرگ‌ومیر بسیار پایینی دارد. با توجه به پیش‌بینی‌های گرم شدن جهانی کره زمین شتر احتمالاً مناسب‌ترین حیوان برای توسعه است.

بازار کشورهای آفریقایی و حاشیه خلیج فارس فرصتی برای توسعه صادرات گوشت شتر

شیر شتر به دلیل بالا بودن پروتئین و خاصیت ضد باکتریایی در مقایسه با شیر گاو از کیفیت نگهداری بالاتر برخوردار است. شتر پاکستانی تمامی ویژگی‌های برجسته لبنی را دارا است که آن را قادر می‌سازد تا به‌عنوان یک حیوان لبنی خوب عمل کند. دامداری شتر شیری با استفاده از روش‌های نوین می‌تواند مبدائی برای راه‌اندازی پتانسیل‌های لبنی شود.

گوشت محصول جانبی شتر است و به نظر می‌سد تقاضا برای گوشت شتر در میان جوامع در حال افزایش است. بازارهای گوشت شتر به جز در سودان به‌خوبی توسعه داده نشده‌اند اما فرصت‌های صادراتی پرسود در مصر، لیبی و عربستان سعودی و دیگر کشورهای حاشیه خلیج فارس وجود دارد. در چندین کشور آفریقایی و آسیایی مصرف گوشت شتر معادل ۵ تا ۵۰ درصد گوشت قرمز تولیدی آن‌ها است. تغییرات گزارش شده از وزن زنده شتر نشان می‌دهد که گستره وسیعی برای تغییر ژنتیکی و توسعه نوع گوشت‌های تولیدی وجود دارد.

نتیجه گیری

شترداری عشق می‌خواهد، اگر در فکر پرورش شتر هستید باید به شتر عشق بورزید...

این مطلب با مطالعه چندین سایت معتبر و مشاهده و پیاده سازی گزارش های رسمی از پرورش دهندگان شتر نگارش شده، بنابراین تمام تحقیقات اینترنتی را من به جای شما انجام داده ام پس اگر تصمیمتان قطعیست بگردید به دنبال پرورش دهندگانی که بتوانید ملاقات حضوری داشته باشید و بعد از تحقیق میدانی ان شالله کارآموزی و سپس سرمایه گذاری تان را شروع کنید و با توکل به خدا و همت خودتان حتما موفق خواهید شد.

جدول ۳- آمار جمعیت دام و طیور استان در سال ۱۳۹۵

آمار جمعیت دام و طیور استان خراسان شمالی به تفکیک شهرستان (سال ۱۳۹۵)
(واحد: رأس/قطعه)

تکسیمان	کلنی زنبور عسل	جمع دام سنگین	شتر	گاو و گوساله				جمع دام سبک	بز و بزغاله	گوسفند وبره	طیور (قطعه)			شهرستان / شرح	
				جمع	بومی	دورگ	اصیل				جمع کل	تخمگذار صنعتی	یومی و سایر		گوشتی صنعتی
۹۳۶۷	۱۱۱۷۷۴	۱۰۹۵۰	۸۸۲	۱۰۰۶۸	۵۸۷	۷۴۳۷	۲۰۴۴	۴۲۳۰۰۰	۵۹۰۹۰	۳۶۳۹۱۰	۳۹۵۷۹۳	۰	۱۲۳۴۴۳	۲۷۲۳۵۰	اسفراین
۲۰۰۷	۱۶۳۰۵	۱۲۵۴۶	۰	۱۲۵۴۶	۹۵۳	۹۷۴۰	۱۸۵۳	۲۶۲۴۶۰	۳۸۳۱۵	۲۲۴۱۴۵	۱۰۲۵۸۰۸	۰	۸۱۲۷۳	۹۴۴۵۳۵	بجنورد
۴۶۸۴	۵۹۴۹	۹۴۶۶	۰	۹۴۶۶	۳۰۶۴	۶۱۸۰	۲۲۲	۲۰۰۹۳۰	۵۵۳۶۲	۱۴۵۵۶۸	۵۲۰۰۰	۰	۵۲۰۰۰	۰	راز و جرگلان
۴۰۱۵	۱۶۴۰۴	۱۱۸۶۶	۰	۱۱۸۶۶	۱۳۶۵	۷۵۴۲	۲۹۵۹	۴۹۱۵۱۵	۳۱۹۱۵	۴۵۹۶۰۰	۴۷۵۸۰۰۵	۰	۶۰۵۴۰	۴۶۹۷۴۶۵	شیروان
۲۶۷۸	۴۱۸۸	۵۴۸۹	۰	۵۴۸۹	۴۸	۴۵۰۶	۹۳۵	۱۱۹۷۱۶	۸۷۵۷	۱۱۰۹۵۹	۱۶۶۵۳۴	۰	۵۴۲۸۴	۱۱۲۲۵۰	فاروج
۲۶۷	۶۸۶۴	۱۳۸۱۳	۱۴۴۰	۱۲۳۷۳	۳۱۴۳	۷۹۱۰	۱۳۲۰	۳۲۶۰۷۲	۷۸۲۵۶	۲۴۷۸۱۶	۳۲۳۳۹۶	۰	۸۵۲۴۶	۲۳۸۱۵۰	مانه و سملقان
۱۳۳۸	۷۸۷	۶۰۸۶	۰	۶۰۸۶	۱۷۵۴	۳۹۴۶	۳۸۶	۱۰۴۳۱۵	۱۷۰۹۵	۸۷۲۲۰	۵۹۱۲۹۴	۰	۴۲۸۶۴	۵۴۸۴۳۰	گرمه
۲۴۲۶	۵۳۹۹	۱۰۶۲۶	۰	۱۰۶۲۶	۴۶۰۶	۵۲۳۹	۷۸۱	۱۲۷۴۲۵	۲۷۸۵۰	۹۹۵۷۵	۱۱۴۷۷۰	۰	۳۴۷۷۰	۸۰۰۰۰	جاجرم
۲۶۷۸۱	۱۶۷۶۷۰	۸۰۸۴۲	۲۳۲۲	۷۸۵۲۰	۱۵۵۲۰	۵۲۵۰۰	۱۰۵۰۰	۲۰۵۵۴۳۳	۳۱۶۶۴۰	۱۷۳۸۷۹۳	۷۴۲۷۶۰۰	۰	۵۳۴۴۲۰	۶۸۹۳۱۸۰	جمع کل

جدول ۴: میزان تولید فرآورده های پروتئینی استان ۹۳ تا ۹۵

۱۳۹۵ (عملکرد)		۱۳۹۴ (عملکرد)		۱۳۹۳ (عملکرد)		شرح
درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	
۳۳	۹۴۷۷	۳۳.۰	۹۱۰۲	۳۳.۶	۹۰۰۵	گاو
۰	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۰	گاو میش
۶۶/۳۴	۱۹۰۹۷	۶۶.۶۵	۱۸۵۰۱	۶۶.۰	۱۷۶۸۰	گوسفند و بز
۰/۳۳	۹۶	۰.۳۵	۹۶	۰.۳۶	۹۵	شتر
۱۰۰	۲۸۶۷۰	۱۰۰.۰	۲۷۶۹۹	۱۰۰.۰	۲۶۷۸۰	جمع کل

جدول ۵: میزان تولید فرآورده های پروتئینی استان ۹۴ تا ۹۷

۱۳۹۷ (عملکرد)		۱۳۹۶ (عملکرد)		۱۳۹۵ (عملکرد)		۱۳۹۴ (عملکرد)		شرح
درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	
%۲۴.۶۳	۵۲۴۰	%۲۴.۶۵	۵۱۴۴	۳۳.۱	۹۴۷۷	۳۳.۰	۹۱۰۲	گاو
%۰.۰۰	۰	%۰.۰۰	۰	۰.۰	۰	۰.۰	۰	گاو میش
<u>%۷۵.۰۳</u>	<u>۱۵۹۶۷</u>	<u>%۷۵.۰۱</u>	<u>۱۵۶۵۲</u>	<u>۶۶.۶</u>	<u>۱۹۰۹۷</u>	<u>۶۶.۶۵</u>	<u>۱۸۵۰۱</u>	گوسفند و بز
%۰.۳۴	۷۲	%۰.۳۴	۷۱	۰.۳	۹۶	۰.۳۵	۹۶	شتر
	۲۱۲۸۰		۲۰۸۶۷	۱۰۰.۰	۲۸۶۷۰	۱۰۰.۰	۲۷۶۹۹	جمع کل

جدول ۶: تعداد واحد های دامی صنعتی استان خراسان شمالی به تفکیک شهرستان تا پایان سال ۱۳۹۸

شهرستان	تا پایان سال ۱۳۹۵	تا پایان سال ۱۳۹۶	تا پایان سال ۱۳۹۷	تا پایان سال ۱۳۹۸
اسفراین	۶۹	۷۷	۷۸	۸۳
بجنورد	۱۵۷	۱۶۱	۱۷۲	۱۸۳
رازوجرگلان	۵	۷	۸	۹
شیروان	۷۱	۷۳	۹۳	۱۰۶
فاروج	۲۶	۲۷	۳۱	۴۰
مانه و سملقان	۱۵	۲۷	۳۰	۴۰
گرمه	۸	۱۸	۱۸	۲۰
جاجرم	۳۰	۳۱	۳۳	۳۶
کل استان	۳۸۱	۴۲۱	۴۶۳	۵۱۷

جدول ۷: میزان تولید فرآورده های پروتئینی استان

شرح		۱۳۹۳ (عملکرد)		۱۳۹۴ (عملکرد)		۱۳۹۵ (عملکرد)		۱۳۹۶ (عملکرد)	
		میزان تولید	درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	درصد	میزان تولید	درصد
گوشت قرمز (تن)	گاو	۹۱۰۲,۰	۳۳,۰	۹۴۷۶,۸	۳۳,۱	۶۰۵۹,۰	۲۹,۹	۵۶۹۸,۰	۲۶,۸
	گاو میش	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰
	گوسفند و بز	۱۸۵۰۱,۰	۶۶,۷	۱۹۰۹۷,۰	۶۶,۶	۱۴۰۷۶,۲	۶۹,۶	۱۵۵۱۱,۰	۷۲,۹
	شتر	۹۶,۰	۰,۴	۹۶,۱	۰,۳	۹۵,۹	۰,۵	۷۰,۰	۰,۳
	جمع کل	۲۷۶۹۹	۱۰۰	۲۸۶۷۰	۱۰۰	۲۰۲۳۱	۱۰۰	۲۱۲۸۰	۱۰۰

جدول ۸: میزان دام کشور در سال ۱۳۹۸

آمار جمعیت دام کشور به تفکیک استان در سال ۱۳۹۸						
نام استان	گاو اصیل	گاو دوری	گاو بومی	گاو میش	شتر	گوسفند
آذربایجان شرقی	33.7	295.2	162.8	33.1	1.8	2956.0
آذربایجان غربی	13.5	260.8	148.0	50.4	0.4	3483.9
اردبیل	24.7	136.2	131.3	37.1	0.3	1683.9
اصفهان	204.1	367.8	16.3	0.1	7.4	1369.1
البرز	78.7	76.7	0.4	0.1	0.2	315.9
ایلام	12.8	30.3	35.1	0.6	0.6	1217.3
یوشهر	1.3	25.9	15.4	0.0	3.6	381.7
تهران	225.1	219.7	7.3	0.1	1.1	863.6
جنوب استان کرمان	0.8	28.9	49.3	0.0	13.6	646.4
چهارمحال و بختیاری	33.4	138.8	23.0	0.0	0.0	1152.5
خراسان جنوبی	10.3	60.1	9.0	0.0	28.9	818.9
خراسان رضوی	32.9	344.7	22.2	0.0	3.8	5869.7
خراسان شمالی	11.6	55.6	12.6	0.0	2.5	1666.5
خوزستان	17.9	180.9	131.4	89.0	6.2	2246.6
زنجان	15.5	49.1	80.2	0.0	0.0	840.4
سمنان	26.4	59.0	2.5	0.1	9.9	1289.1
سیستان و بلوچستان	2.4	17.5	15.9	0.0	61.9	952.3
فارس	84.6	249.0	76.2	0.2	2.7	3182.0
قزوین	75.4	192.0	95.5	0.1	0.8	799.6
قم	29.9	56.6	23.5	0.0	3.1	268.3
کرهستان	5.7	48.1	163.9	0.0	0.0	1162.6
کرمان	35.1	81.4	16.5	0.0	8.5	1200.5
کرمانشاه	19.5	130.9	74.4	0.1	0.0	1442.0
کهگیلویه و بویراحمد	5.7	35.0	24.8	0.0	0.0	553.2
گلستان	28.1	287.9	26.5	0.8	5.5	1376.8
گیلان	4.3	99.0	225.7	7.3	0.0	693.4
لرستان	11.1	187.7	48.3	0.2	0.0	1786.8
مازندران	18.1	396.7	242.5	2.6	0.0	1321.7
مرکزی	28.4	225.4	15.4	0.0	0.0	1327.7
هرمزگان	0.5	5.6	16.8	0.0	15.8	166.4
همدان	19.2	319.3	46.3	0.0	0.0	1239.9
یزه	52.2	91.4	15.5	0.0	17.0	389.4
جمع کل	1263.0	4750.3	2044.0	221.7	195.5	44664.0

فصل دوم

مطالعات فنی

الف) هزینه های ثابت

۱) زمین

حداقل زمین مورد نیاز برای تاسیس واحد های پرورش شتر به ازای هر نفر ۶۳ متر مربع بوده که حدود ۲۹ متر آن برای فضا های مسقف و غیر مسقف و بقیه برای گردشگاه و فضای سبز در نظر گرفته می شود زمین محل اجرای طرح به مساحت ۳۱۶۳ متر مربع بایستی جهت احداث ۵۰۷ متر مربع بنا و ۸۸۴ متر مربع فضای غیر مسقف و ۱۷۷۲ متر مربع محوطه سازی تسطیح گردد و با توجه به نوع خاک، نیازی به شناژ و بتون نبوده و با سنگ و شفته آهک، پی ریزی مناسب انجام خواهد شد . قبل از هر اقدامی پرورش دهنده بایستی به تهیه زمین و مزرعه مناسب اقدام نماید. برای احداث واحد پرورش اسب بایستی از زمین های ارزان قیمتی استفاده نمود که از نظر کشاورزی با ارزش نیستند.

جدول ۱-۲) هزینه های مطالعاتی قبل از انجام طرح (هزار ریال)

ردیف	شرح	مبلغ
۱	مطالعه آب و خاک زمین مورد نظر	۳۰۰۰
۲	مطالعه هواشناسی منطقه مورد نظر	۳۰۰۰
۳	هزینه های ایاب و ذهاب کارشناسان	۱۰۰۰۰
۴	هزینه مربوط به تهیه طرح و نقشه بره	۶۰۰۰۰
۵	هزینه صدور مجوز موافقت اصولی و تاسیس	۲۵۰۰۰
۶	پیش بینی نشده ۳٪	۳۰۳۰
	جمع کل	۱۰۴۰۳۰

جدول ۲-۲) هزینه خرید و آماده سازی زمین

ردیف	موضوع	مشخصات	m ^۲ مساحت	قیمت واحد (ریال)	قیمت کل (هزار ریال)
۱	خرید زمین	زمین واگذاری اراضی ملی	۳۱۶۳	-	-
۲	حصار کشی	به ارتفاع ۲ متر با بلوک و سیمان	۱۰۰	۸۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰
۳	محیط سازی	تسطیح - کوبیدن و شن ریزی	۳۰۰	۱۵۰۰۰۰	۴۵۰۰۰
۴	فضای آزاد	-----	۱۴۷۲	-----	-----
۵	پیش بینی نشده	۳٪	-----	-----	۳۷۵۰
۶	جمع کل				۱۲۸۷۵۰

۲- ساختمان و جایگاه

این محوطه یکی از اساسی ترین مکان های مورد نیاز شتر می باشد و جهت این محوطه باید روبه آفتاب (شرقی غربی یا شمالی جنوبی) و برخلاف جهت باد باشد . حداقل مساحت آن برای نگهداری بیست نفر شتر باید ۸ * ۱۵ متر باشد . شترها در این مکان به استراحت پرداخته و عمل نشخوار کردن را انجام می دهند . دیواره های این جایگاه باید سیمانی باشد اما کف آن باید با خاک نرم و یا شن و ماسه پوشانده شود و باید توجه داشت که کف آغل نباید به هیچ وجه سیمانی گردد زیرا که این امر باعث صدمه دیدن نرمه کف پای شتر می گردد در فصل زمستان می توان کف آغل را با لایه نازکی از گاه یا پوشال پوشاند

حداقل مساحت مورد نیاز برای واحد نگهداری و پرورش شتر، به شرح جدول شماره ۲-۳ تعیین می شود:

جدول ۲-۳: حداقل مساحت مورد نیاز برای واحد نگهداری و پرورش شتر

نحوه بهره برداری واحد	جایگاه/پناهگاه	مسقف/سایبان	غیر (مسقف)محصور
پرورش شتر داشتنی	(شتر ماده مولد (اروئه	۶	۱۲
	(شتر نر مولد)لوک	۶	۱۲
	بچه شتر ماده/نر کمتر از ۱ سال	۲	۴
	شتر ماده/نر ۱ تا ۴ سال	۴	۸
پرورش شتر پرواری	(هر نفر شتر (ترکیبی از گرو ههای سنی و جنسی متفاوت	۵	۱۰

تبصره ۱: حداقل ظرفیت برای واحد نگهداری و پرورش شتر داشته، ۲۰ نفر (شتر ماده مولد) و برای هر واحد نگهداری و پرورش شتر پرواری، ۲۰ نفر شتر (در هر دوره پرورش) تعیین می شود و برای ظرفیت های بیش از ۲۰ نفر شتر، بر اساس جدول فوق محاسبه میشود.

- تبصره ۲: در واحد نگهداری و پرورش شتر علاوه بر فضاهای در نظر گرفته شده در جدول فوق، حداقل ۲۰ متر مربع برای انبار علوفه /کنسانتره و ۱۵ متر مربع برای زایشگاه و درمانگاه در نظر گرفته میشود. و برای ظرفیت های بیش از ۲۰ نفر شتر به ازای هر نفر شتر ۰,۵ متر مربع به مساحت های در نظر گرفته شده برای انبار علوفه/کنسانتره و نیز زایشگاه و درمانگاه اضافه می شود.
- تبصره ۳: فضاهای در نظر گرفته شده در جدول فوق، برای شیوه (پرورش مزرعه ای) می باشد که به ازای هر نفر شتر مولد، باید ۰,۱ هکتار زمین کشاورزی آبی و یا ۰,۵ هکتار زمین مرتعی درجه ۳ (زمین غیر مستعد زراعی با قابلیت کشت گیاهان علوفه ای شور پسند)، در نظر گرفته شود.
- تبصره ۴: برای شیوه (پرورش مزرعه ای-مرتعی) از فضا های غیر مسقف مندرج در جدول فوق ۲۵ در صد کاسته و به ازای هر نفر شتر مولد، باید ۲ هکتار زمین مرتعی درجه ۱ (با کیفیت خوب) یا ۴ هکتار زمین مرتعی درجه ۲ (با کیفیت متوسط) و یا ۱۴ هکتار زمین مرتعی درجه ۳ (با کیفیت ضعیف یا زمین غیر مستعد زراعی با قابلیت کشت گیاهان علوفه ای شور پسند)، در نظر گرفته شود
- تبصره ۵: برای شیوه (پرورش مرتعی) از فضا های غیر مسقف مندرج در جدول فوق ۴۰ در صد کاسته و به ازای هر نفر شتر مولد، باید ۵ هکتار زمین مرتعی درجه ۱ (با کیفیت خوب) یا ۷ هکتار زمین مرتعی درجه ۲ (با کیفیت متوسط) و یا ۱۴ هکتار زمین مرتعی درجه ۳ (با کیفیت ضعیف یا زمین غیر مستعد زراعی با قابلیت کشت گیاهان علوفه ای شور پسند)، در نظر گرفته شود
- نحوه محاسبه مساحت فضاهای مسقف و غیر مسقف برای یک واحد نگهداری و پرورش در شیوه پرورش مزرعه ای، با احتساب ۲۰ نفر شتر ماده مولد (کل گله ۴۰ نفر و بر حسب متر مربع)، مطابق جدول زیر می باشد.

• جدول ۲-۴: ترکیب گله و مساحت مورد نیاز برای واحد نگهداری و پرورش شتر

اجزای ترکیب گله	ترکیب گله	ترکیب گله	مساحت مورد نیاز (متر مربع) برای ۲۰ نفر	
			مسقف (سایبان)	غیر مسقف
شتر ماده مولد	۵۰	۲۰	۱۲۰	۲۴۰
شتر نر مولد	۱	۱	۶	۱۲
شتر ماده ۱ تا ۴ ساله	۱۹	۷	۲۸	۵۶
شتر نر ۱ تا ۴ ساله	۰	۰	۰	۰
بچه شتر ماده کمتر از ۱ سال	۱۵	۶	۱۲	۲۴
بچه شتر نر کمتر از ۱ سال	۱۵	۶	۱۲	۲۴
انبار علوفه/کنسانتره	۰	۰	۲۰	۰
زایشگاه و درمانگاه	۰	۰	۱۵	۰
جمع کل:	۱۰۰	۴۰	۲۱۳	۳۵۶

با توجه به اطلاعات فوق مقدار مساحت های مورد نیاز برای ۵۰ نفر شتر طبق جدول زیر می باشد

• جدول ۲-۵: مساحت مورد نیاز برای ۵۰ نفر شتر

۵۰	ظرفیت	شتر داشتی			
		تعداد	غیر مسقف	مسقف	ابنیه
غیر مسقف	مسقف				
۶۰۰	۳۰۰	۵۰	۱۲	۶	شتر ماده مولد
۱۲	۶	۱	۱۲	۶	شتر نر مولد
۱۵۲	۷۶	۱۹	۸	۴	شتر ماده ۱ تا ۴ ساله
۰	۰	۰	۰	۰	شتر نر ۱ تا ۴ ساله
۶۰	۳۰	۱۵	۴	۲	بچه شتر ماده کمتر از یک سال
۶۰	۳۰	۱۵	۴	۲	بچه شتر نر کمتر از یک سال
	۵۰	۵۰			انبار علوفه و کنسانتره
	۱۵	۵۰			زایشگاه و درمانگاه
۸۸۴	۵۰۷		۴۰	۲۰	جمع کل

جدول ۲-۶-: هزینه ساختمان و جایگاه (هزار ریال)

ردیف	موضوع	مشخصات	مساحت m ²	قیمت واحد (ریال)	قیمت کل (هزار ریال)
۱	جایگاه شتر مولد	سقف ایرانیت کف خاکی ارتفاع ۳,۵ متر	۳۰۰	۴۵۰۰۰۰۰	۱۳۵۰۰۰۰
۲	بهاربند شتر مولد	دارای آخور و آبشخور کف خاکی	۶۰۰	۵۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰
۳	جایگاه شتر کمتر از ۱ سال	سقف ایرانیت کف خاکی ارتفاع ۳ متر	۶۰	۴۵۰۰۰۰۰	۲۷۰۰۰۰۰
	شتر نر مولد	سقف ایرانیت کف خاکی ارتفاع ۳,۵ متر	۶	۴۵۰۰۰۰۰	۲۷۰۰۰۰
	بهاربند شتر نر مولد	دارای آخور و آبشخور کف خاکی	۱۲	۵۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰
۴	بهاربند شتر کمتر از ۱ سال	دارای آخور و آبشخور کف خاکی	۱۲۰	۵۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰
۵	جایگاه شتر ماده ۱ تا ۴ سال	سقف ایرانیت کف خاکی ارتفاع ۳,۵ متر	۷۶	۴۵۰۰۰۰۰	۳۴۲۰۰۰۰
۶	بهاربند شتر ماده ۱ تا ۴ سال	دارای آخور و آبشخور کف خاکی	۱۵۲	۵۰۰۰۰۰	۷۶۰۰۰۰
۷	انبار علوفه/کنساتره	سقف ایرانیت ، کف و دیواره ها سیمانی	۵۰	۶۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰
۸	زایشگاه و درمانگاه	سقف ایرانیت ، کف سیمان و دیواره ها سرامیک	۱۵	۵۰۰۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰
۹	کارگری	بنا اسکلت آهن و آجر	۳۰	۱۵۰۰۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰۰
۱۰	حوضچه ضد عفونی درب ورودی	با ابعاد ۵*۳/۵	۹	۲۵۰۰۰۰۰۰	۲۲۵۰۰۰
	جمع کل				۳۲۷۸۵۰۰

۳- تاسیسات

جهت تامین آب مورد نیاز از آب لوله کشی چاه تامین خواهد شد. برق مورد نیاز طرح نیز از شبکه سراسری پس از اخذ مجوز و خرید امتیاز تامین خواهد گردید.

جدول ۲-۷-: هزینه تاسیسات (هزار ریال)

ردیف	موضوع	تعداد	مشخصات	قیمت واحد (ریال)	قیمت کل (هزارریال)
۱	امتیاز برق	۱	برق انتقال شبکه و گیری لوازم اندازه ، ترانس	۵۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰
۲	امتیاز آب	۱	لوله کشی از قنات به فاصله ۵۰۰ متر	۳۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰
۳	برق کشی ساختمان	۱	نصب تابلو برق و کابل کشی و نصب لامپ	۵۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰
۱۳	جمع کل				۸۵۰۰۰۰

۴- تجهیزات

جدول ۲-۷-: هزینه تجهیزات (هزار ریال)

ردیف	موضوع	تعداد	مشخصات	قیمت واحد (ریال)	قیمت کل (هزارریال)
۱	آخور	۱۰	مخصوص شتر	۵۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰
۲	سمپاش	۱	پشتی و موتوری	۲۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰
۳	آسیاب سنگ	۱	ایرانی	۸۰۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰
۴	فرغون	۱	ایرانی	۳۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰
۵	شتردوش	۲	دو واحده تک مخزن	۶۰۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰
۶	بیل / چهار شاخ	۳	-	۳۰۰۰۰۰۰	۹۰۰۰
۷	کپسول اطفای حریق	۲	۶ کیلویی	۲۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰
۸	آبگرمکن	۱	گازی	۱۲۰۰۰۰۰	۱۲۰۰۰
۹	منبع سوخت	۱	۳۰۰۰ لیتری	۵۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰
۱۰	تانکر آب	۱	۴۰۰۰ لیتری	۶۰۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰
۱۱	لوازم اتاق مدیریت	۱	یخچال، اجاق گاز و فرش و ...	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
	جمع کل				۵۰۹۰۰۰

۵- خرید دام

برای شروع کار پس از اتمام ساختمانها و تجهیز تاسیسات اقدام به خرید می نمائیم که هزینه های مربوطه در جدول زیر آورده شده است.. برای خرید شتر از نژاد بلوچی اصل محاسبه شده است

مطالعات فنی

بهترین سن شتر برای خریدن آن، پنج تا هفت سالگی است. کوهان شتر باید حالتی پر داشته باشد و ران‌های آن قوی و بقیه قسمت‌های بدن هم عضلانی باشد. دقت کنید که شتر دارای حالتی شاداب و سرزنده داشته باشد. هنگام خرید به نشستن و خوابیدن و راه رفتن شتر توجه کنید.

اگر هرگونه حالت غیر معمولی در شتر دیدید، آن را نخرید. هنگام خریدن شتر با اداره دامپزشکی محل زندگی خود مشورت کنید. زیرا آنها با انجام بعضی آزمایش‌ها، شما را از سلامت یا بیماری شتر آگاه می‌کنند. برای جلوگیری از انتقال بیماری به گله، شتر خریداری شده را یک ماه جداگانه نگهداری کنید. پس از این مدت، آن را وارد گله کنید.

جدول ۲-۸-: هزینه خرید دام (هزار ریال)

ردیف	نوع دام	تعداد دام (راس)	قیمت واحد (ریال)	قیمت کل (هزار ریال)
۱	شتر ماده ۵ ساله	۵۰	۲۲۰۰۰۰۰۰	۱۱۰۰۰۰۰۰
۳	جمع کل	----	----	۱۱۰۰۰۰۰۰

خلاصه سرمایه گذاری ثابت :

جدول ۲-۹-: جدول هزینه های ثابت طرح (هزار ریال)

ردیف	شرح	قیمت کل (هزار ریال)
۱	تاسیسات	۸۵۰۰۰۰
۲	ماشین آلات و تجهیزات	۵۰۹۰۰۰
۳	ساختمان و جایگاه	۳۲۷۸۵۰۰
	خرید و آماده سازی زمین	۱۲۸۷۵۰
	هزینه های مطالعاتی قبل از انجام طرح	۱۰۴۰۳۰
۴	خرید دام	۱۱۰۰۰۰۰۰
۵	جمع کل	۱۵۸۷۰۲۸۰

۱- هزینه خوراک

برخی از گیاهان بیابانی که شتر از آنها تغذیه می کند، عبارتند از: خارشتر، تاغ، قیچ، گون، گاورس، اتریپاکس، علف شور، برشنگ، خارخاسک، درمنه و غیره. متوسط میزان غذایی که شتر می تواند بخورد، ۵/۲ کیلوگرم برای هر صد کیلو گرم وزن بدن است. شترها می توانند در هر ساعتی از شبانه روز به چرا پردازند ولی معمولاً وقتی درجه حرارت محیط بالا باشد از خوردن غذا دست کشیده وضعیت ثابتی به خود می گیرند. بهترین زمان غذا دادن به شتر، قبل از طلوع آفتاب و یا هنگام غروب است.

شترها از گونه های فراوانی از گیاهان بیابانی تغذیه نموده، قادر هستند که گیاهان مضر (همچون گیاهان سمی) را که باعث اسهال شدید می شوند تشخیص دهند.

در تغذیه دستی شتر معمولاً از یونجه، جو، جو دوسر، علف چمنی و کاه نیز استفاده می شود ولی میزان آنها نباید بیش از ۳۵٪ مقدار غذای داده شده به حیوان باشد. همچنین می توان علوفه سبز را با علوفه خشک مخلوط کرد و با احتیاط به شتر داد، باید دقت نمود تا میزان و نسبت علوفه سبز به اندازه ای نباشد که باعث ایجاد نفخ در شتر شود.

افزودن نمک طعام به جیره غذایی شتر بسیار ضروری است، به ویژه در مورد شترهایی که در مراتع بیابانی تغذیه نمی کنند و نمی توانند نمک مورد نیاز خود را از گیاهان شور بیابان تامین نمایند. جهت حفظ سلامتی شتر، باید روزانه مقدار ۴۵ الی ۱۴۰ گرم نمک به غذای حیوان افزود.

تغذیه دیلاقتها

بچه شترها یا دیلاقتها معمولاً تا یک سال از شیر مادر تغذیه می کنند، به طوری که در دو ماه اول زندگی فقط از شیر مادر تغذیه می کنند و پس از آن، علاوه بر شیر مادر به چرا در مرتع نیز می پردازند. این وضعیت تا یک سالگی ادامه می یابد و از این سن به بعد به طور کلی از شیر گرفته می شوند و در این مرحله به آنها بله بون گفته می شود.

روش تغذیه شتر

نظم و روش خاصی در تغذیه شتر به کار نمی رود. این کار در درجه اول متکی بر معلومات پرورش دهندگان و در مرحله بعد متکی به نوع شترهای تغذیه شده می باشد. به طور کلی جیره غذایی شتر ممکن است از موارد زیر تشکیل یابد:

- ۱) یونجه و علوفه به میزان هشت کیلو گرم در روز
- ۲) جو و جو دو سر به میزان دو کیلو گرم در روز که در شترهای باردار و شیرده می توان آن را به میزان پنج کیلو گرم در روز رساند .
- ۳) نمک طعام به میزان سه کیلو گرم در روز که در شترهای مسابقه ای یا بارکش ، می توان آن را به میزان شش کیلوگرم در روز رساند .
- ۴) ویتامین E به میزان ۱۵۰۰ واحد بین المللی در روز، که در شترهای مسابقه ای یا بارکش می توان آن را به مقدار ۴۰۰۰ واحد بین المللی در روز افزایش داد .
- ۵) برحسب شرایط موجود می توان برخی از مکمل های غذایی نظیر ویتامینها ، پروتئینها ، املاح و غیره را به جیره غذایی شترها اضافه کرد .
- ۶) میزان غذای داده شده به شتر در روز نباید بیش از ۲٪ وزن بدن حیوان باشد .
- ۷) می توان شترها را آزاد گذاشت تا لاقط شش ساعت در روز به چرای گیاهان بیابانی و مرتع بپردازند ، در این حالت می توان مقدار علوفه دستی را با توجه به نوع مرتع موجود کاهش داد .
- ۸) باید از دادن غذا به مقدار زیاد به شترهایی که کار نمی کنند و یا انرژی اندکی مصرف می کنند خودداری کرد زیرا باعث چاق شدن و سختی حرکت آنان می شود .
- ۹) آب باید در همه اوقات در دسترس حیوان باشد .
- ۱۰) می توان از شیر شتر به عنوان غذای کمکی جهت افزایش انرژی در شتر استفاده نمود .

انرژی متابولیسمی برای نگهداری (کیلوژول بر حسب واحد وزن متابولیکی)	روش تعیین احتیاجات	نوع دام
۴۳۵	کالری متری غیرمستقیم	شتر یک کوهان
۳۱۴ تا ۲۱۷		
۳۴۲	کشتار مقایسه‌ای	لاما
۲۵۶	تکنیک تعادل ازت و کربن	
۳۵۳	کالری متری غیرمستقیم	

احتیاجات روزانه نگهداری شتر از نظر انرژی و پروتئین

احتیاجات غذایی								
ویتامین A ۱۰۰۰ واحد	فسفر (گرم)	کلسیم (گرم)	پروتئین قابل هضم (گرم)	انرژی قابل متابولیسم (در کیلوگرم)		ماده خشک مصرفی (کیلوگرم)	وزن متابولیکی	وزن بدن (کیلوگرم)
				مگاژول مگاژول	مگا کالری			
۹	۷	۸	۱۴۴	۹۶/۸۲	۲۳/۱	۲/۵	۵۳/۲	۲۰۰
۱۱	۹	۱۰	۱۶۹	۱۱۴/۴۷	۲۷/۴	۳/۰	۶۲/۹	۲۵۰
۱۳	۱۰	۱۲	۱۹۵	۱۳۱/۳۴	۳۱/۴	۳/۴	۷۲/۱	۳۰۰
۱۵	۱۱	۱۴	۲۱۸	۱۴۷/۴۰	۳۵/۲	۳/۸	۸۰/۹	۳۵۰
۱۷	۱۳	۱۷	۲۴۱	۱۶۲/۸۰	۳۸/۹	۴/۲	۸۹/۴	۴۰۰
۱۹	۱۴	۱۸	۲۶۴	۱۷۷/۸۶	۴۲/۵	۴/۶	۹۷/۷	۴۵۰
۲۱	۱۵	۲۰	۲۸۵	۱۹۲/۵۵	۴۶/۰۲	۵/۰	۱۰۵/۷	۵۰۰
۲۳	۱۶	۲۱	۳۵۷	۲۰۶/۷۳	۴۹/۴	۵/۳	۱۱۳/۶	۵۵۰
۲۶	۱۷	۲۲	۳۲۷	۲۲۰/۷۵	۵۲/۷۶	۵/۷	۱۲۱/۶	۶۰۰

#

نیاز غذایی شتر داشتی به شرح جدول زیر می باشد

وزن زنده (کیلوگرم)	ماده خشک مصرفی (کیلوگرم)	پروتئین قابل هضم (گرم)	مجموع مواد قابل هضم (گرم)	کلسیم (گرم)	فسفر (گرم)
۵۰۰	۱۲	۵۰۰	۵۵۰۰	۲۰۰	۱۰۰
۵۵۰	۱۳	۵۲۵	۶۰۰۰	۲۲۵	۱۲۰
۶۰۰	۱۴	۵۵۰	۶۵۰۰	۲۵۰	۱۵۰
۶۵۰	۱۵	۶۰۰	۷۰۰۰	۲۵۰	۱۵۰
۷۵۰	۱۶/۵	۶۵۰	۷۵۰۰	۲۵۰	۱۵۰

به دلیل قابلیت بالای شتر در استفاده از خوراک با ارزش غذایی بالا می توان از خوراک های ارزان در تغذیه شتر استفاده نمود.

جدول قابلیت هضم اجزای جیره غذایی بوسیله حیوانات مختلف

شتر	بز	گوسفند	ترکیبات جیره
۶۷/۱	۶۱/۹	۶۱/۲	ماده خشک
۶۹/۸	۶۳/۵	۶۴/۱	ماده آلی
۵۳/۱	۴۷/۸	۴۸/۴	پروتئین خام
۵۷/۵	۴۷/۷	۴۵/۲	فیبر خام
۵۸/۴	۵۴/۶	۵۴/۴	چربی خام
۷۷/۲	۷۲/۸	۷۴/۲	عصاره بدون ازت

جدول جیره غذایی شتر داشتی

سن شتر	علوفه مرتعی (کیلوگرم)	کنسانتره (کیلوگرم)	نمک (گرم)
زیر یک سال	۱/۸	۰/۴۵	۲۸
یک تا دو سال	۳/۶	۰/۹۰	۵۶
دو تا سه سال	۵/۴	۱/۵	۸۵
بالاتر از سه سال	۷/۳	۲/۰	۱۱۵
شتر نر (لوک)	۸/۲	۲/۵	۱۴۲

شتر می تواند تا مدتی که گاه به یک هفته می رسد تشنگی را تحمل کند . این مدت بسته به محیط زیست شتر ، نوع کار و تغذیه متفاوت است ، به عنوان مثال تغذیه شتر با گیاهان سبز ، نیاز حیوان را به آب برای مدت‌های طولانی برآورده می کند .

شتر با سرعتی فوق العاده ، بیست لیتر در دقیقه ، آب می نوشد . مقدار آبی که شتر می تواند در شرایط عادی بیاشامد ، چهل و پنج لیتر در تابستان و سی لیتر در زمستان است . توانایی تحمل تشنگی در شتر به علت برخی از خصوصیات کالبد شناسی و فیزیولوژیک این حیوان که مهمترین آن افزایش درجه حرارت بدن تا شش درجه سانتی گراد بالاتر از دامنه طبیعی آن است بدون آنکه کوچکترین تاثیری بر مرکز کنترل حرارت بدن داشته باشد . شتر ، بر خلاف حیوانات دیگر ، می تواند حرارت بدن خود را حفظ نموده ، آن را از دست ندهد . این وضعیت متکی بر درجه حرارت محیط ، افزایش میزان تنفس و ترشح عرق می باشد .

این حیوان قادر است دفع حرارت مازاد بدن را تا هنگام غروب و حتی هنگام شب به تاخیر بیندازد اما اگر حرارت محیط بشدت افزایش یابد ، بدن اقدام به دفع مازاد خود از طریق ترشح عرق می نماید . همچنین کلیه های حیوان قادرند ادرار را تغلیظ و تا حد امکان آب را باز جذب و در داخل بدن ذخیره نمایند . این وضعیت در مورد مدفوع نیز صادق است ، بطوری که آب مدفوع در کولون به شدت جذب می شود و مدفوع به صورت خشک و فشرده از بدن دفع می شود.

جدول ۲-۱۰: هزینه های خوراک مصرفی (هزار ریال)

ردیف	شرح	مصرف سالانه	واحد	هزینه واحد (ریال)	هزینه کل (هزار ریال)
۱	یونجه	۵۴۷۵۰	کیلوگرم	۲۲۰۰۰	۱۲۰۴۵۰۰
۲	کاه	۱۰۹۵۰۰	کیلوگرم	۱۲۰۰۰	۱۳۱۴۰۰۰
۳	جو	۳۶۵۰۰	کیلوگرم	۲۵۰۰۰	۹۱۲۵۰۰
۴	مکمل ها	۷۳۰۰	کیلوگرم	۴۵۰۰۰	۳۲۸۵۰۰
۵	نمک	۲۰۰۷,۵	کیلوگرم	۱۰۰۰۰	۲۰۰۷۵
جمع					۳۷۷۹۵۷۵

جدول ۲-۱۱- هزینه پرسنلی (هزار ریال)

شرح	تعداد	حقوق ماهیانه (ریال)	حقوق سالیانه (هزار ریال)
مدیر طرح	۱	۳۰۰۰۰۰۰	۳۶۰۰۰۰
کارگر	۲	۲۵۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰
دامپزشک پاره وقت	۱	۴۰۰۰۰۰	۴۸۰۰۰
جمع	۵	۱۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۸۰۰۰
عیدی و پاداش	معادل دو ماه حقوق ردیف های ۱ و ۲		۱۶۰۰۰۰
بیمه سهم کار فرما	معادل ۲۳ درصد ردیف های ۱ و ۲		۲۲۰۸۰۰
جمع کل			۱۳۸۸۸۰۰

۳- هزینه سوخت و انرژی

جدول ۲-۱۲- هزینه سوخت و انرژی (هزار ریال)

ردیف	شرح	میزان مصرف	واحد	تعداد ساعت کاری در روز	تعداد روز کاری در سال	میزان مصرف سالیانه	هزینه واحد مصرف (ریال)	هزینه مصرف سالیانه (هزار ریال)
۱	برق	۲۵	Kwh	۸	۳۰۰	۶۰۰۰۰	۲۹۳	۱۷۵۸۰
۲	آب	۱۰	مترمکعب/روز	۸	۳۰۰	۳۰۰۰	۴۸۰۰	۱۴۴۰۰
۳	گازوئیل	۱۰	لیتر/روز	۸	۳۰۰	۳۰۰۰	۶۰۰۰	۱۸۰۰۰
	جمع کل							۴۹۹۸۰

جدول ۲-۱۳- بیمه ساختمان ها تاسیسات و ماشین آلات و دام

شرح	مشخصات فنی	میزان ارزش (هزار ریال)	هزینه کل (هزار ریال)
ساختمان و تاسیسات	به نسبت ۳ در هزار ارزش فعلی آنها	۴۱۲۸۵۰۰	۱۲۳۸۵,۵
ماشین آلات	به نسبت ۶ در هزار ارزش فعلی آنها	۵۰۹۰۰۰	۳۰۵۴
دام	هزینه هر راس ۱۲۰۰۰ ریال	۵۰	۶۰۰۰
جمع کل			۲۱۴۳۹,۵

(۵) استهلاک

با توجه به شرایط آب و هوایی منطقه مقدار ۸۰ درصد ارزش ساختمان و تاسیسات در طی ۳۰ سال و مقدار ۸۰ درصد ارزش تجهیزات در طی ۱۰ سال به عنوان استهلاک محاسبه می گردد.

جدول ۲-۱۴- هزینه استهلاک سالیانه

شرح	شرح	میزان ارزش (هزار ریال)	هزینه کل (هزار ریال)
ساختمان و تاسیسات	بر اساس ۳۰ سال	۴۱۲۸۵۰۰	۱۱۰۰۹۳
ماشین آلات	بر اساس ۱۰ سال	۵۰۹۰۰۰	۴۰۷۲۰
جمع کل			۱۵۰۸۱۳

(۶) تعمیرات و نگهداری

جدول ۲-۱۵- هزینه تعمیرات و نگهداری ساختمان ها تاسیسات و ماشین آلات (هزار ریال)

شرح	شرح	میزان ارزش (هزار ریال)	هزینه کل (هزار ریال)
ساختمان و تاسیسات	۳ درصد ارزش ساختمان	۴۱۲۸۵۰۰	۱۲۳۸۵,۵
ماشین آلات	۳ درصد ارزش ماشین آلات	۵۰۹۰۰۰	۱۵۲۷۰
جمع کل			۱۳۹۱۲,۵

جدول ۲-۱۶ - هزینه بهداشت و واکسیناسیون (هزار ریال)

ردیف	شرح	تعداد(نفر)	هزینه هر راس(ریال)	هر دوره (هزار ریال)
۱	دارو و بهداشت	۵۰	۲۵۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰
۲	واکسیناسیون	۵۰	۱۰۰۰۰۰	۵۰۰۰
	جمع (هزار ریال)			۱۳۰۰۰۰

جدول ۲-۱۷ - کل هزینه های جاری طرح (هزار ریال)

ردیف	شرح	سرمایه در گردش	هزینه سالیانه
۱	خوراک	۹۴۴۸۹۳,۸	۳۷۷۹۵۷۵
۲	پرسنلی	۳۴۷۲۰۰	۱۳۸۸۸۰۰
۳	سوخت و انرژی	۱۲۴۹۵	۴۹۹۸۰
۵	بیمه	۲۱۴۳۹,۵	۲۱۴۳۹,۵
	استهلاک	۳۷۷۰۳,۲۵	۱۵۰۸۱۳
	تعمیرات و نگهداری	۳۴۷۸۱,۲۵	۱۳۹۱۲۵
۷	بهداشت و واکسیناسیون	۳۲۵۰۰	۱۳۰۰۰۰
	جمع هزینه های جاری طرح (هزار ریال)	۱۴۳۱۰۱۳	۵۶۵۹۷۳۳

سرمایه در گردش

سرمایه در گردش طرح طبق جدول فوق برای یک دوره پرورش به میزان ۱۴۳۱۰۱۳۰۰۰ ریال برآورد می شود

میزان تولید شیر ۵ لیتر در روز برای هر نفر شتر برآورد شده است

نرخ تولید مثل ۶۵ درصد و نرخ تلفات ۲ درصد در نظر گرفته شده است

سن بلوغ در شترها از سه سالگی به بعد است. ولی سن مناسب برای جفت گیری در نرها چهارسالگی و در ماده‌ها پنج سالگی است. اگر زودتر از این سن، شتر ماده آبستن بشود باعث فرسودگی دام می‌شود. یعنی از عمر مفید آن برای باروری کم می‌شود. برای هر گله سی تا چهل نفر شتر ماده، می‌توان از یک شتر نر استفاده کرد. طول مدت آبستنی در شترها بین سیصد و هفتاد تا سیصد و نود روز (۱۲-۱۳ ماه) است. به طور معمول هر شتر در هر سه سال دو بچه به دنیا می‌آورد.

جدول ۲-۱۸ - تولیدات طرح

ردیف	نوع تولید	قیمت واحد	واحد	سال اول	دوم	سوم
۱	شیر	۱۴۰۰۰۰	kg	۵۵۰۰۰	۵۵۰۰۰	۵۵۰۰۰
۲	بچه شتر	۲۰۰۰۰۰۰۰	نفر	۲۵	۲۵	۲۵
۳	پشم	۵۰۰۰۰	kg	۲۰۰	۲۵۰	۲۵۰
۴	شتر حذفی	۱۵۰۰۰۰۰۰	نفر	۲	۲	۲

جدول ۲-۱۹ - درآمد سالیانه طرح

ردیف	درآمد	سال اول	دوم	سوم
۱	شیر	۷۷۰۰۰۰۰	۷۷۰۰۰۰۰	۷۷۰۰۰۰۰
۲	بچه شتر	۴۴۰۰۰۰۰	۴۴۰۰۰۰۰	۴۴۰۰۰۰۰
۳	پشم	۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰
۴	شتر حذفی	۳۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰
۷	جمع	۱۲۵۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰۰۰

جدول ۲-۲۰ - برآورد هزینه های عملیاتی و غیر عملیاتی

ردیف	شرح	هزینه (هزار ریال)
۱	استهلاک هزینه های قبل از بهره برداری (۴ ساله)	۸۳۵۰۰
۲	هزینه فروش و اداری (معادل ۲٪ فروش سالانه)	۲۵۰۰۰۰
	جمع	۳۳۳۵۰۰

جدول ۲-۲۰ - جدول زمانبندی اجرای طرح

شرح	سال ۹۹						سال ۱۴۰۰													
	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	
انجام مطالعات سرمایه گذاری																				
کسب مجوزهای لازم و اقدام برای تأمین مالی طرح																				
عملیات ساختمانی (زمین، محوطه، ساختمان)																				
سفارش و خرید تجهیزات																				
تأسیسات																				
لوازم کارگاهی																				
وسائط نقلیه																				
لوازم اداری و خدماتی																				
تأخیرهای پیش بینی نشده																				
دریافت بهره برداری																				
استخدام و آموزش کارکنان																				
شروع فعالیت پروار بندی																				

فصل سوم

مطالعات اقتصادی

داده های بدست آمده در بخش مطالعات بازار و مطالعات فنی به عنوان ورودی بخش اقتصادی مورد استفاده قرار خواهند گرفت. در این بخش چکیده مطالعات و بررسی های صورت گرفته در قالب جداول مربوطه و به صورت کمی بیان شده و ارزیابی اقتصادی طرح بر اساس مفروضات مستخرج از مطالعات فنی و مطالعات بازار صورت خواهد پذیرفت.

جدول ۳-۱- جدول سرمایه گذاری و منابع تامین ان

عنوان	سهم بانک (٪۸۰)	سهم مجری (٪۲۰)	جمع کل
سرمایه ثابت	۱۲۶۹۶۲۲۴	۳۱۷۴۰۵۶	۱۵۸۷۰۲۸۰
سرمایه در گردش	۱۱۴۴۸۱۰	۲۸۶۲۰۳	۱۴۳۱۰۱۳
جمع کل	۱۳۸۴۱۰۳۴	۳۴۶۰۲۵۹	۱۷۳۰۱۲۹۳

سهم بانک در تامین منابع مالی پروژه ۸۰ درصد و سهم متقاضی ۲۰ درصد در نظر گرفته شده است.

جدول ۳-۲- جدول بازپرداخت تسهیلات بانکی

سال	زمان پرداخت	اصل	اقساط	کارمزد	جمع	جمع کل
اول	۶ ماهه اول	۱۲۶۹۶۲۲۴	۱۲۶۹۶۲۲	۷۶۱۷۷۳	۲۰۳۱۳۹۶	۳۹۸۶۶۱۴,۳
	۶ ماهه دوم	۱۱۴۲۶۶۰۲	۱۲۶۹۶۲۲	۶۸۵۵۹۶	۱۹۵۵۲۱۸	
دوم	۶ ماهه اول	۱۰۱۵۶۹۷۹	۱۲۶۹۶۲۲	۶۰۹۴۱۹	۱۸۷۹۰۴۱	۳۶۸۱۹۰۵
	۶ ماهه دوم	۸۸۱۷۳۵۷	۱۲۶۹۶۲۲	۵۳۳۲۴۱	۱۸۰۲۸۶۴	
سوم	۶ ماهه اول	۷۶۱۷۷۳۴	۱۲۶۹۶۲۲	۴۵۷۰۶۴	۱۷۲۶۶۸۶	۳۳۷۷۱۹۵,۶
	۶ ماهه دوم	۶۳۴۸۱۱۲	۱۲۶۹۶۲۲	۳۸۰۸۸۷	۱۶۵۰۵۰۹	
چهارم	۶ ماهه اول	۵۰۷۸۴۹۰	۱۲۶۹۶۲۲	۳۰۴۷۰۹	۱۵۷۴۳۳۲	۳۰۷۲۴۸۶,۲
	۶ ماهه دوم	۳۸۰۸۸۶۷	۱۲۶۹۶۲۲	۲۲۸۵۳۲	۱۴۹۸۱۵۴	
پنجم	۶ ماهه اول	۲۵۳۹۲۴۵	۱۲۶۹۶۲۲	۱۵۲۳۵۵	۱۴۲۱۹۷۷	۲۷۶۷۷۷۶,۸
	۶ ماهه دوم	۱۲۶۹۶۲۲	۱۲۶۹۶۲۲	۷۶۱۷۷	۱۳۴۵۸۰۰	

تسهیلات ثابت سرمایه ای مورد نیاز طرح به مبلغ ۱۲۶۹۶۲۲۴۰۰۰ ریال از طریق تسهیلات بانکی تامین شده و مقدار سود این تسهیلات ۶ درصد و با بازپرداخت ۵ ساله در اقساط مساوی محاسبه گردیده است

سود تسهیلات گردش (۱۱۴۴۸۱۰۰۰۰۰ ریال) بصورت ۶ درصد و با بازپرداخت یک ساله محاسبه شده است که میزان سود سالیانه آن ۶۸۶۸۸۶۲۴ ریال خواهد بود

جدول ۳-۳- سود و زیان طرح

شرح	سال ۱	سال ۲	سال ۳	سال ۴	سال ۵
درآمد سالیانه	۱۲,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۰۰,۰۰۰
هزینه جاری سالانه	۵,۶۵۹,۷۳۳	۵,۶۵۹,۷۳۳	۵,۶۵۹,۷۳۳	۵,۶۵۹,۷۳۳	۵,۶۵۹,۷۳۳
سود ناخالص	۶,۸۴۰,۲۶۷	۶,۸۴۰,۲۶۷	۶,۸۴۰,۲۶۷	۶,۸۴۰,۲۶۷	۶,۸۴۰,۲۶۷
کسر سود واقعات	۳,۳۳۱,۶۱۸	۳,۱۷۹,۲۶۴	۳,۰۲۶,۹۰۹	۲,۸۷۴,۵۵۴	۲,۷۲۲,۱۹۹
سود خالص	۳,۵۰۸,۶۴۹	۳,۶۶۱,۰۰۳	۳,۸۱۳,۳۵۸	۳,۹۶۵,۷۱۳	۴,۱۱۸,۰۶۸

جدول فوق نشان می دهد طرح فوق از همان سال اول دارای سوددهی مناسب بوده و تسهیلات سرمایه ای در طی ۱۷ ماه قابل برگشت خواهد بود

جدول ۳-۴- نقطه سربه سر در ۱۰۰ درصد تولید

شرح	هزینه متغیر		هزینه ثابت	
	مبلغ	درصد	مبلغ	درصد
مواد اولیه	۳۷۷۹۵۷۵	۱	۰	۰
حقوق دستمزد	۴۸۶۰۸۰	۰	۹۰۲۷۲۰	۱
هزینه انرژی (آب، برق و سوخت)	۳۹۹۸۴	۱	۹۹۹۶	۰
تعمیرات و نگهداری	۱۱۱۳۰۰	۱	۲۷۸۲۵	۰
اداری و فروش	۲۵۰۰۰۰	۱	۰	۰
هزینه استهلاک	۰	۰	۱۵۰۸۱۳	۱
بیمه	۰	۰	۲۱۴۴۰	۱
استهلاک قبل از بهره برداری	۰	۰	۸۳۵۰۰	۱
	۴۶۶۶۹۳۹		۱۱۹۶۲۹۴	

$$\frac{1196294}{12500000 - 4666939} * 100 = 15/27$$

درصد فروش در نقطه سربه سر

نرخ بازده داخلی IRR

گردش وجوه نقد	سال
-۱۵۸۷۰۲۸۰	۰
۶۸۴۰۲۶۷	۱
۶۸۴۰۲۶۷	۲
۶۸۴۰۲۶۷	۳
۶۸۴۰۲۶۷	۴
۶۸۴۰۲۶۷	۵
۶۳%	IRR نرخ بازده داخلی

NPV ارزش خالص فعلی

سال	خالص گردش وجوه نقد	P/F
۰	-۱۵۸۷۰۲۸۰	۱
۱	۶۸۴۰۲۶۷	۰,۹۰۹۱
۲	۶۸۴۰۲۶۷	۰,۸۲۶۴
۳	۶۸۴۰۲۶۷	۰,۷۵۱۳
۴	۶۸۴۰۲۶۷	۰,۶۸۳
۵	۶۸۴۰۲۶۷	۰,۶۲۰۹
	۱۰۰۵۹۱۲۰,۱۲	NPV

دوره بازگشت سرمایه

$$\frac{\text{سود ویژه}}{\text{سرمایه گذاری ثابت طرح}} = \frac{۳۸۱۳۳۵۸,۱۸}{۱۵۸۷۰۲۸۰} = ۴/۱۶$$

نرخ بازگشت سرمایه

$$\frac{\text{سود ویژه}}{\text{سرمایه گذاری ثابت طرح}} = \frac{۳۸۱۳۳۵۸,۱۸}{۱۵۸۷۰۲۸۰} = ۲۴\%$$

پیوستہا